REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următorele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifa şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Dumineca 37.)

„GAZETA“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şese lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 200.—Anul LXVII. Braşov, Joi-Vinerĭ 10 (23) Septemvrie. 1904.

Incoronarea regelui Petru.

(a) Tótă Europa şi tótă lumea civilisată a rĕmas încremenită şi a fost cuprinsă de o legitimă indignare, când înainte de asta cu cincĭspre-dece lunĭ, nenorocitul rege Alexandru al Serbiei împreună cu regina Draga au fost măcelăriţĭ în mod barbar chiar de către ofiţeriĭ armatei sêrbescĭ.

Petru Caragheorghevicĭ, care a fost adus din exil, ca sĕ priméscă moştenirea dinastiei Obrenovicĭ, a fost întêmpinat de o bandă de asasinĭ, ale căror mânĭ erau pĕtate de sânge regesc

Petru Caragheorghevicĭ a trebuit sĕ stringă mânile acele sângeróse, de óre ce lor le mulţumea, că şĭ-a vĕdut visul cu ochiĭ, dér în acelaşĭ timp sufletul lui încercat în şcóla amară a exilului, a trebuit sĕ se cutremure, vĕdêndu-se încunjurat de asemenea ómenĭ.

Asemenea pretorianilor. despre carĭ ne spune istoria veche, că detronau pe Cesariĭ Romei şi puneau pe tron alţiĭ, de la carĭ cereau sĕ guverneze pe placul lor, banda asasinilor sêrbĭ avea pretensiunea ca de acum înainte ei sĕ stea în fruntea afacerilor, ei sĕ fie sfetniciĭ cei mai apropiaţĭ ai noului rege şi numai voinţa lor sĕ se întêmple în ţéră.

Şi regele Petru n'avea în cotro. Era robul lor. Tóte posturile de frunte la curtea sêrbéssă fură ocupate de căpeteniile conjuraţiunei, ce a stîrpit dinastia Obrenovicĭ.

Intr'aceea se apropia anul sângeros de sfîrşit şi un nou an era sĕ se inaugureze la curtea regală din Belgrad. Regele Petru avea de gând la anul nou şi în carnevalul trecut sĕ dea serbărĭ, la carĭ sĕ invite şi pe representanţiĭ ţĕrilor strĕine. Dér aicĭ s'a lovit de refusul acestor representanţĭ, carĭ au declarat, că nu pot sĕ stea la masă alăturea cu ucigaşiĭ şi au părăsit unul după altul capitala Serbiei. Regele Petru a fost nevoit a înlătura de la curtea sa pe toţĭ cei ce erau socotiţĭ nevrednicĭ şi numai după aceea s'au restabilit legăturile normale cu puterile strĕine.

Acum a început regele sĕ se gândéscă la un act solemn prin care sĕ marcheze începerea unei nouĕ epoce în istoria Serbiei. A început sĕ se gândéscă la încoronare.

In ţéră s'au ivit însĕ nemulţumirĭ şi în special faţă cu încoronarea s'au ridicat proteste energice pe motiv, că timpul acesta de crisă economică şi politică nu e tocmai potrivit pentru aranjarea unor serbărĭ în stil mare. Regele a primit de repeţite orĭ scisorĭ ameninţătóre, în carĭ i-se punea în vedere, că nu-şĭ va ajunge diua încoronării.

Pentru tóte aceste neajunsurĭ, regele Petru are satisfacţiunea de a vedé puterile apropiându-se cu óre-care bună-voinţă de dênsul. Timpul a început sĕ acopere evenimentele trecutului cu vĕlul uitării, ér el însuşĭ a dat dovedĭ în timpul acesta de ucenicie regală, că e destoinic a conduce destinele Serbiei între marginile realităţii, ferindu-se de iniţiative aventuriόse. Scupştina realésă a desvoltat o activitate mai pacînică, ér în cestiunea macedonénă, regele Petru a observat o atitudine reservată, care a trebuit sĕ obţină aprobarea puterilor interesate.

Impĕratul Germaniei şi ţarul i-au trimis scrisorĭ de felicitare şi au fost representaţĭ prin trimişĭ specialĭ la încoronare. Cele-lalte puterĭ au însărcinat pe miniştri lor plenipotenţiarĭ, sĕ le represente la actul solemn şi numai Anglia singură este. care a refusat până în sfîrşit a trimite un representant.

Prin apropierea acésta a curţilor streine, s'a sancţionat aşa dicênd regalitatea lui Petru şi de sigur nu va trece mult timp până ce regele Petru va puté sĕ-şĭ facă visitele pe la curţile europene.

In speranţa, că regele Petru va urma pe cărările politice, pe carĭ a apucat în aceste cincĭspredece lunĭ, pressa europénă comentéză destul de simpatic actul încoronării, ce s'a sĕvîrşit erĭ la Belgrad.

Ajutóre pentru incendiaţĭ.

Pentru Românii nenorociţĭ prin incendiu din comunele Câmpenĭ, (Munţii apusenĭ), Ostrovul-mare (Hunedóra), Sotelec (Solnoc-Dăbâca) şi Mădăraş (Sătmar) — au mai întrat la Redacţiunea diarului nostru următórele sume:

Din **Braşov**: prin d-l Dumitru *Lupan* epitrop, de la *Comitetul parochial al bisericei Sf. Nicolae* pentru incendiaţii din Câmpenĭ ***300 cor.***

De la d-l Constantin *Pop* tipograf pentru incendiaţii din Sotelec *6 cor.*

Din **Pecĭca**: de la d-l Dr. Nicolau *Ciaclan* medic pentru ajutorarea sĕrmanilor incendiaţĭ *50 cor.*

Din **Dâmbul de Câmpie**: de la d-l St. *Colceriu*, colectaţĭ pentru incendiaţii din Câmpenĭ *20 cor.*

Din **Budapesta**: de la d-l căpitan *Popovicĭ* din reg. de infanterie 32 pentru incendiaţii din Câmpenĭ 5 cor.

Din **Bistriţa**: de la d-l Gavril *Vărtic* jude reg. i. p. 5 cor.

Din **Giurgeu**: (Gyergyó-Szt.-Miklos) de la d-l Elia Câmpeanu v.-protopop 2 coróne.

Din **Borleştĭ** (Barlafalu): Următorii d-nĭ preoţĭ din diecesa Orădiei, onorariile primite pentru funcţiunile sĕvêrşite la înmormêntarea mult regretatei soţii a d-lui advocat din Seinĭ Dr. Ioan Tatar — le dăruesc pentru incendiaţii din Madaras, comitatul Sătmar, şi anume: Dionisie *Bran* 20 cor., Romul *Marchiş* 20 cor., Aurel *Pelle* 20 cor., G. *Şuta* 20 cor., Coriolan *Ternovean* 20 cor., Paul *Tămăian* 10 cor. la olaltă *110 cor.*

Suma	*498 coróne.*
Transport din Nr. de la 3/16 Septemvrie	*730 cor. 94 banĭ.*
Suma totală:	***1228 cor. 94 banĭ.***

Mulţumim generoşilor contribuitorĭ în numele nenorociţilor, dorind ca nobilul lor esemplu sĕ fie urmat de cât mai mulţĭ.

Revistă politică.

Braşov, 9 (22) Septemvrie.

Cu cât ne apropiem mai mult de sfîrşitul vacanţei de vară a dietei, cu atât în cercurile guvernului şi ale partidelor unguresci se fac pregătirĭ pentru aşa disa luptă parlamentară, ce se va reîncepe la tómnă.

O sumă de cestiunĭ însemnate vor veni la ordinea dilei în dietă, în jurul cărora au sĕ se desfăşure discuţiunĭ înfocate.

Una din aceste cestiunĭ este şi *reforma învĕţămêntului poporal*, proiectată de ministrul de culte şi instrucţiune publică Berzeviczy, despre care s'a vorbit aşa de mult de astă primăvară, şi mult se va mai vorbi, de óre ce se tractéză aicĭ de o reformă cu ascuţiş veninos îndreptat în contra şcólelor nemaghiare. Ca ceva nou în cestiunea acésta amintim, că un diar oficios unguresc a publicat dilele aceste un comunicat în care se spune următórele:

„Cestiunea reformei învĕţămêntului poporal a preocupat mult vara acésta pe ministeriul de culte şi instrucţiune publică. Se scie, că planul de proiect a format la începutul verei obiect de anchetare. La finea anchetei ministrul Berzeviczy a declarat, că e aplecat a ţiné sémă, la codificarea definitivă de ideile, ce s'au lansat. Raportorul a ţinut sémă de declaraţia ministrului cu ocasiunea *revisuirei* proiectului, şi elaboratul de reformă a ajuns în stadiul, încât *la tómnă el va fi presentat camerei deputaţilor*“.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Călăraşul.

Malurile Vidului erau tăcute, în lumina amiédii Prin tufişurĭ şi rîpe nicĭ o mişcare; în tăcerea singurătăţiĭ, rar, tresăria ţipĕtul ascuţit al unui păscăruş, care fâlfăia încet cu aripele-i albe, lungĭ şi ascuţite pe de-asupra apei sfărmate în bucăţĭ de oglindĭ scânteietóre. Şi une-orĭ câte-un uliu, care plutea sus în undele înălţimilor, cădea ca o săgétă în tufişurile de sălciĭ ale bălţilor, încolo nicĭ-o mişcare, dér omul, ascuns, pândia în dosul dâmburilor şi la marginile porumbiştilor.

La douĕ césurĭ după amiadĭ, însĕ, liniştea acésta se turbură. Dincolo de Vid, dinspre tabĕrele lui Osman-Paşa, se arătară fesurile turcescĭ şi, odată cu ele, fulgerările armelor. Indată sentinelele române, cari se dosiseră bine dincóce, eşiseră la lumină, puseră mânile straşină la ochĭ, cercetând malurile de dincolo, apoi îşĭ pregătiră carabinele.

Din cutele văilor isvorîră grămedile adêncĭ şi dese ale Osmanliilor şi se îndreptară spre podul de peste Vid. Călăraşii încălecară şi se şterseră din lumină. Ér tabĕrele Turcilor, după-ce se subţiară în trecătórea podului de piétră, dintr'odată se lărgiră, şi fruntea se resfiră repede în tiraliorĭ.

Valea tăcută a rîului se umplu de ómenĭ. Liniştea fu sfăşiată de câte-va împuşcăturĭ răsleţe: se retrăgeau avantposturile cavaleriei nóstre. Apoi, de-odată isbucni dinspre Dolni-Dubnic tunul. La a treia bătaie, în rêndurile duşmane se iscà un nour des, cenuşiu, o frământare grăbită; câte-va ţipete lungĭ sfredeliră vĕzduhul. Pe urmă, regulat după bubuirile tunetelor, cădeau şi trăsnetele în bataliónele vrămaşului, deschidênd rănĭ în rêndurile strînse.

Dér tiraliorii se apropiau şi colónele urmau şi ele. Tunul bătea din ce în ce mai des, sfêrticând grămedile, — când, odată, regimentele roşiorilor noştri isbucniră de pe podişul Dolni-Dubnicului, revărsându-se ca un şivoiu de sânge pe costişă. După ele veniau tălăzuindu-se o pânză întunecósă de călăraşĭ.

Tunurile începură mai cu putere. Batalionele vrăşmaşe se frămêntau, artileria lor umbla rătăcită cătând loc prielnic, călăreţiĭ se resfirau şi se strîngeau alergând de pe lăturĭ.

Din porumbiştile înalte din josul Vidului începură a cădea pocniturĭ dese de carabină. Nourĭ uşurei, ca pufăielĭ de lulele, se ridicau de-asupra ogórelor verdĭ, şi pocniturile scurte se grămădeau tremurând ca o pârăire prelungă, apoi bătăile se răriau o clipă, rĕsleţindu-se, — şi dintr'odată o salvă rupea vĕzduhul; apoi se rĕsfirà ér în pârîirĭ când mai lungĭ. când mai scurte... Batalionele inamicului, luate din córstă, începură a se mişca, a se întinde în ziduri lungĭ; ostaşiĭ cădeau uniĭ după alţiĭ isbiţĭ de glónţe, grămedĭ întregĭ se svêrcoliau învăluite de isbucnirile înflăcărate ale ghiulelelor. Şirurile lor veniau repede, dér grindina de plumb îi opri. Tiraliorii se resfrânseră înapoi, cădură în grămedĭ, şirurile şovăiră şi se opriră, — şi în clipa acésta trîmbiţele roşiorilor svêrliră în văi ţipete metalice, şivoiul roşu porni furtunos, săbiile se ridicară scânteiând, lăncile se plecară şi miile de steguleţe sbârnăiră, călăreţii se aplecară pe oblâncurĭ, caii sguduiră pămêntul în ropotul copitelor: prin valea rîului, prin vĕzduhul luminos, peste batalionele păgâne, trecù par'că un frémĕt de vênt.

Când strigătele sĕlbatice isbucniră, batalionele turcescĭ dădură îndĕrĕt. In avêntul lor, roşioriĭ şi călăraşii, resfirându-se, dădură isbitură în tot zidul vrăşmaş: săbiile şuerară, lăncile străbătură trupurĭ omenescĭ, vêrtejurĭ după vêrtejurĭ se învăluiau, tunurile şi carabinele conteniră, numai urletele năvălitorilor şi răcnetele celor sdrobiţĭ se amestecau şi se ridicau, ca o musică a mâniei şi a urei către cer.

Şi tabărele Osmanliilor, rĕsbite se întórseră şi începură o fugă iute, în risipă, spre podul Vidului. Ér călăraşii şi roşiorii sburau după ei, întinşĭ înainte, ca nisce pajurĭ. Ingrămădiră la pod cele din urmă pâlcurĭ, spulberându-le ca într'o furtună; ér dincolo peste ape, fuga se risipise în văi, în ogóre şi 'n tufişurĭ, — pe când de dincóce pârăiau carabinele.

Incet-încet împuşcăturile slăbiră; cea din urmă puse par'că un punct de încheiere, şi liniştea se întinse.

Suntem curioşĭ sĕ vedem întru cât a fost revisuit planul de reformă şi întru cât s'a ţinut orĭ nu sémă de obiecţiunile, ce s'au ridicat contra lui în ancheta din Maiŭ din partea capilor bisericelor nemaghiare. Orĭ dóră dispoşiţiunile proiectului s'au mai înăsprit, conform pretensiunilor ridicate de representanţii şovinismului violent?

*

Alaltă-erĭ s'au deschis în Belgrad festivităţile de *încoronare a regelui Petru al Serbiei.* De 600 de anĭ acésta este prima încoronare în Serbia. Ultimul domnitor încoronat al Sêrbilor a fost ţarul *Duşan.* Obrenovicii nu s'au încoronat, ci au urcat tronul, după-ce au depus jurămêntul înaintea Skupştinei. Sêrbii nu au corónă străbună; ea s'a pierdut în lupta nenorocită de pe câmpul mierlei, de aceea regele Petru a comandat o corónă şi un sceptru în Paris. Acéstă corónă, după-ce va fi sfinţită, se pune pe capul regelui de către metropolitul din Belgrad, regele recitéză „Credeul" şi în faţa poporului depune jurămêntul.

Este interesant chipul în care sunt representate la încoronare statele streîne. Principele muntenegrén a trimis la încoronarea din Belgrad pe fiul sĕu, moştenitorul de tron, împreună cu ministrul de esterne; Bulgaria încă a trimis un representant deosebit. Ţarul Rusiei salută pe rege printr'o scrisóre autografă, încredinţându-l de graţia sa personală; Rusia însĕ nu va fi representată printr'un delegat special. Puterile din tripla alianţă, Franţa şi România au dat miniştrilor lor din Belgrad misiune specială pentru încoronare, ér cele-lalte ţĕrĭ, carĭ au recunoscut pe regele Petru şi-şĭ au representanţii lor în Belgrad, se vor representa prin aceştia, fără a li-se da o misiune specială. Anglia ignoréză total pe regele sêrbesc.

Slavii de Sud au trimis deputaţiunĭ numĕróse. Sêrbii din Vechea-Serbie, din Macedonia, Bosnia, Dalmaţia, Croaţia şi Ungaria participă ca óspeţĭ. Participă de asemenea Muntenegrenii, Bulgarii, ba chiar şi Cehii.

Din incidentul încoronării studenţii slavĭ de Sud ţin în Belgrad un congres. Alaltăerĭ ei s'au adunat cu toţii la Academie, unde *au demonstrat contra Maghiarilor.* De la Academie s'au dus înaintea edificiului ambasadei austro-ungare, unde au aranjat o manifestaţiune ostilă Maghiarilor.

Dilele trecute s'a desvĕlit în Oroshaza o statuă a lui Ludovic Kossuth. La serbare a participat şi fiul acestuia Francisc *Kossuth,* care a făcut următórea declaraţiune interesantă privitóre la *problema partidului independist:*

„Una din cele mai frumóse probleme ale partidului independist este, ca prin lupte continue sĕ pregătéscă terenul, în care sĕ se validiteze idea independenţei. Unica mea nisuinţă este, ca sĕ iau parte cât mai mare în munca acésta, dér munca acésta sĕ n'o sĕvîrşesc eu numai cu inima, ci şi cu mintea. Pe temeiul învĕţăturilor tatălui meu, eu mi-am câştigat convingerea, că *nu este iertat a încurca naţiunea în întreprinderĭ riscate*, ci modul de luptă trebue în tot casul aplicat conform împrejurărilor, deóre-ce în politică greşelile se resbună mai amar, decât pĕcatul".

O parte din diarele maghiare independiste vĕd în aceste cuvinte ale lui Francisc Kossuth un fel de acomodare la situaţiunea actuală şi-l învinuesc, că se abate de la principiile tatălui sĕu. „Magyarország" dice: „Décă Francisc Kossuth va mai vesti încă-odată aşa ceva, cu toţii trebue sĕ trecem în — partidul guvernamental".

Rĕsboiul ruso-japones.

Conform scirilor mai nouĕ, pe câmpul de rĕsboiŭ din Manciuria se vor reîncepe luptele între cei doi inimicĭ. Tustrele armatele japonese au început înaintarea contra Mukdenului, unde *Kuropatkin* se pregătesce a-le face o mare împotrivire.

Reluarea luptelor în Manciuria.

Generalissimul *Kuropatkin* telegrafiéză Ţarului, că la 17 Septemvrie s'a făcut o *temeinică recunóscere*, pentru a se constata în ce posiţiunĭ se găsesc Japonesii. Cea mai mare parte a trupelor japonese au trecut pe ţĕrmul drept al fluviului Taiciho.

Kuropatkin a trimis la 17 Septemvrie pe generalii *Rennekampf* şi *Samsonov* cu puternice detaşamente, ca sĕ afle posiţiunile Japonesilor. Ruşii s'au întîlnit cu Japonesii la Panjupuza, 25 chilom. spre nord-ost de minele de la Yantai. Detaşamentele rusescĭ s'au ciocnit cu inimicul, după care Ruşii s'au retras.

O telegramă din *Roma* spune, că lupta cea mare s'ar fi început. *Kuroki* ar fi trecut cu 100,000 ómenĭ fluviul *Hun* şi ar fi atacat aripa dréptă a Ruşilor.

Situaţiunea la Port-Arthur.

Esperţii militarĭ, carĭ urmăresc tocmai evenimentele ce se desfăşură la Port-Arthur cred, că în acest moment se dă un asalt contra fortăreţei, séu că acest asalt este iminent. Părerea lor se baséză pe bombardarea crâncenă, care a început la 15 Septemvrie, bombardare precedând de ordinar asemenea asalturĭ decisive. Civilĭ sosiţĭ de la Port-Arthur declară, că în fortăréţă se găsesc în abundanţă conserve de carne, dér lipsesce carnea prospĕtă. Esistă numai carne de cal. Ruşii declară, că *Japonesii n'au ocupat până acum nicĭ unul din forturile liniei de apĕrare interióră.* Forturile stricate au fost reparate şi se găsesc astădĭ în stare de a puté resista.

Agenţia „Reuter" află din Cifu, că locotenentul rus *Radziwill*, care a luat parte la rĕsboiul contra Burilor, în rîndurile englese, a sosit în acel port aducênd depeşile adresate de generalul *Stössel* generalissimului *Kuropatkin.*

Locotenentul Radziwill povestesce, că ambii beligeranţĭ sunt *fórte inverşunaţĭ unul contra altuia.* Drapelele parlamentarilor nu mai sunt respectate de nicĭ o parte. Generalul Stössel, într'un ordin de di, adresat garnisónei, relevă necesitatea de a *opune resistenţă asediatorilor până la ultima estremitate, pentru-că ofiţerii japonesĭ, décă inimicul ar întra în fortăreţă, n'ar puté împedeca pe soldaţĭ de a se deda la un mare măcel.* Comandantul fotăreţei a povăţuit tot-odată pe cele 300 infirmiere de a părăsi fortăreţa, dér ele au refusat declarând, că *preferă mai bine sĕ se expuie măcelului, decât sĕ părăséscă postul lor de datorie.*

Locotenentul Radziwill povestesce următórele fapte spre a caracterisa înverşunarea beligeranţilor: cu ocasia ultimului asalt, douĕ companii japonese fiind tăiate de restul trupelor, au ridicat drapelul alb, dér *Ruşii nu respectară dreptul, continuând a trage salve contra colónelor inimice. In aşteptarea resultatului, Japonesii traseră pe de altă parte contra camaradilor lor pentru a le desaproba intenţiunea lor de a se preda. 600 omenĭ au pierit cu acéstă ocasiune.*

Locotenentul rus a mai spus, că *în fortăreţă mai sunt încă muniţiunĭ îndestulătóre atât pentru tunurĭ, cât şi pentru puscĭ.*

„Daily Telegraph" află din Cifu, cu data de 18 Septemvrie, că un colonel de cazacĭ şi doi negustorĭ au sosit pe bordul unor joncĭ chinese de la Port-Arthur, aducênd poşta. Ei au părăsit fortăréţa prin baia Porumbeilor, în partea sa meridională.

Ei povestesc, că în timpul ultimelor 10 dile, înainte de 15 Septemvrie st. n., liniştea domnesce la Port-Arthur, afară de bombardărĭ trecĕtóre, în timpul cărora mulţĭ chinesĭ şi câţi-va europenĭ au fost ucişĭ. In diua de 14 Septemvrie st. n., generalul Stössel a primit o scire de la generalissimul Kuropatkin, supunêndu-i că trebue sĕ resiste cu fortăréţa până în Ianuarie, în care lună sunt de aşteptat evenimente importante. Muniţiunile ce se găsesc în fortăréţă ar fi, după părerea vestitorilor, suficiente pentru 5 lunĭ, ér orezul şi fructele pentru 6 lunĭ. Décă Japonesii ar cuceri lucrările defensive interióre ale fortăreţei, resistenţa ultimă ar fi în forturile de pe colina de Aur şi de pe colina Electrică. Aceste forturĭ sunt provĕdute cu marĭ aprovisionărĭ.

Generalul Stössel a oprit pe Europenĭ de a părăsi Port-Arthur, declarând că aceştia vor trebui în casul estrem sĕ împărtăşéscă sórtea soldaţilor. Carnea próspĕtă ce se găsea în fortăréţă, a fost deja consumată. Garnisóna ar fi redusă la 8000 de ómenĭ. Au fost ucişĭ până acum 50 de cetăţenĭ de o condiţiune socială mai înaltă, precum şi câte-va dómne din aceeaşĭ societate. Soţia generalului Stössel visité în fie-care di forturile cu soţul sĕu.

Generalul *Stössel* a telegrafiat Ţarului cu data de 10 Septemvrie următórele:

„Inimicul bombardéză dilnic forturile, bateriile şi forturile interne, fără însĕ sĕ fi desfăşurat până acum o activitate mai mare. Răniţii Ruşĭ dau dovedĭ de eroism şi prin aceea, că îndată-cĕ îşĭ revin în fire, întră în rîndurile combatanţilor. Spiritul trupelor este escelent.

„*16 Septemvrie*: Adĭ nópte pe la órele 3 un batalion japones a atacat cu forţă conductul de apă, *garnisóna însĕ l-a respins.* Japonesii primind ajutóre, au reînoit atacul, pe care garnisóna, după o luptă de o jumĕtate óră, *l-a respins. Japonesii au avut pierderĭ marĭ* şi n'au mai reînoit atacul."

Din *Cifu* se telegrafiéză, că la 19 Septemvrie Japonesii au început *un atac general* contra fortăreţei. Lupta a durat până séra. Japonesii sĕ fi cucerit douĕ forturĭ.

Reformele din Macedonia.

A trecut mai bine de un an de când, în urma consiliului de la Murzsteg între representanţii Austriei şi Rusiei, s'a impus Turciei un plan de reforme menite a aduce pacea în vecĭnic turburatele naţionalităţĭ din Macedonia, şi până astădĭ nu s'a atins nicĭ un resultat.

S'a ales, în urma acestei înţelegerĭ şi cu învoirea tuturor puterilor, ca guvernator al Macedoniei generalul italian De Georgis, căruia, pentru îndeplinirea misiunei sale, i-s'a trimis o serie de ofiţerĭ de diverse naţionalităţĭ europenescĭ, spre

---

In diua aceea nu se dădŭ ordinul sĕ se îngrópe morţii, şi, când asfinţitul împânzi asupra Vidului licăririle-i de aur, în singurătatea ţĕrmurilor liniştea era deplină. Morţiĭ păgânĭ erau risipiţi pe câmpie între arme şi cai nemişcaţĭ, par'că-i svêrlise un vêrtej. Şi printre eĭ zăceau trei de-ai noştri: doi roşiorĭ şi un călăraşĭ.

Tufişurile de sălcii erau tăcute, pĕscăraşul ca şi dimineţa, ţipa ascuţit, fâlfâind rar pe de-asupra miilor de oglindĭ ale apei. Un stol de nagâţĭ rătăcea din baltă în baltă cu miorlăiturĭ dureróse. Departe în spre rĕsărit, tunete surde mugiau şi sîrme de foc se încovoiau în vĕzduh.

Luminile amurgului scădeau din ce în ce, şi cei trei flăcăi îşĭ durmiau somnul fără deşteptare.

Unul un roşior, zăcea încovoiat, cu faţa în jos, grămădit asupra pămêntului mâna dréptă înţepenise pe lance, stânga era strînsă la piept, par'că voia sĕ smulgă ceva. Al doilea roşior stătea pe o cóstă, lancea i-se frânsese, mânile se întindeau cu pumnii strînşĭ pe lângă trup, şi ochii deschişĭ marĭ, sticloşĭ, ţinteau cu mânie faţa pămêntului, spre zarea rĕsăritului. Călăraşul cu ochii închişĭ, părea că dórme, cu faţa la cer, cu braţele cruce înlăturĭ. Peste obrazul liniştit, pe care sprâncenele şi mustăţile trăgeau dungi negre, trecea vêntul de séră ca mângâierea unui vis.

Şi tustrei zăceau în singurătatea aceea: pâlcurile de sălcii murmurau, fîşiiau, tremurau un cântec tainic în aburirile vêntului.

Cei doi roşiorĭ erau doi têrgoveţĭ, doi feciorĭ de negustorĭ cu dare de mână. Crescuseră în belşug, fără nevoi şi fără durerĭ, vĕduseră têrgurĭ şi oraşe, învĕţaseră multe. Mamele lor îi jeluiau, sciindu-i încă în viéţă; un traiŭ de noroc şi de bine îi aştepta. Dér ei lăsaseră bocetele mamelor, lăsaseră avuţia şi porniseră sĕ se lupte pentru ţéră. Şi muriseră cu vrednicie şi acuma nu le mai păsa nicĭ de bogăţie, nicĭ de nimic. Se vor scrie însĕ, drept rĕsplată, cuvinte frumóse despre ei prin gazete, se va lăuda dragostea lor de ţéră: au lăsat mamă, tată, avere, şi s'au dus!, — prin mórtea acésta se vor înălţa mai mult decât printr'o viéţă, pe care ar fi petrecut'o fără avênturĭ şi fără dorurĭ marĭ.

Se va vorbi mult despre aceştĭ *adevĕraţĭ eroi,* — numai pe tine călăraşule necunoscut, nu te vor lăuda prin gazete, ca pe un mare vitéz. Tu n'ai lăsat averĭ şi bine, tu ai fost sĕrac şi umilit şi nu te-a chemat decât Vasile al lui Tudor.

Tatăl tĕu o viéţă s'a luptat cu nevoile, şi rare orĭ rîdea. Când era mânios, bătea pe maică-ta; décă te vedea plângênd, răcnia, şi te plesnia şi pe tine. Când era amărît, se abătea pe la crâşmă şi-şĭ mai punea inima la loc; atuncĭ era mai bun şi mai uita de nĕcazurĭ, atuncĭ îşĭ săruta nevasta, ér pe tine te punea sĕ cânţĭ şi sĕ jocĭ. Când ai crescut, au rĕmas acasă fraţii tĕi cei mai micĭ şi tu te-ai lăsat cu vitele în izlazul din bălţĭ. Acolo ai învĕţat a cânta din fluer şi a chiui strigăte de horă. De multe-orĭ şi nopţile le petreceai în desişul luncilor, cu tovarăşĭ de séma ta. Aprindeaţĭ focurĭ de vréscurĭ, stăteaţĭ la poveştĭ în lumina rumenă, pe când piedecile cailor sunau sec în tăcerea câmpiilor. Acolo te-au bătut vênturĭ şi ploi, te-au apucat vijelii şi te-au spulberat viscolele cu măzăriche ale sfêrşiturilor de tómnă.

Şi a rĕsărit de-odată din tine un flăcău mândru, înalt şi vênjos. Puterea stejarilor era şi 'n tine, murmurele apelor şi frémĕtul pădurilor erau cântece pe carĭ tu de mult le cunosceai, nemărginirea zărilor îţĭ pĕtrundea sufletul. Şi ai fost necăjit, ai muncit din greu şi ai ridicat pe spatele tale gospodăria grea a tatălui tĕu, şi a fost viaţă mai ticnită la vatra vóstră şi maică-ta cea bătută şi horopsită a ajuns césurile liniştii.

Iţi aducĭ tu aminte, Vasile, după aceea, de horile din satul vostru? Duminecile şi sĕrbătorile, ograda lui Ion Săcăreanu, cel cu şése fete, se umplea, şi venia Dimachi cu scripca, şi ţiganca lui cu cobza. Şi fetele cu florĭ în pĕr şi cu cămeşile înflorite se prindeau de mână cu flăcăii încinşĭ cu brâne verdĭ, cu pălăriile marĭ pline de păunĭ şi de hurmuz. Şi scripca lui Dimachi dicea cu foc, ér ţiganca lui cea tînĕră cu ochii ca jeraticul sdrăngănia plecată asupra cobzei şi îngâna şi ea pe nas, cu glas dulce, cântecul. Sciĭ cu cât foc duceai tu brâurile şi cum strigai, — şi, când venia amurgul şi liniştea se întindea asupra satului, numai glasul tĕu se audia, cu melodia subţire a scripcei şi cu murmurul cobzei. Şi, prin înserările limpedĭ, petre-

a reorganisa gendarmeria, care până acum era încredințată de către Sultan credincioșilor sĕi Albanesi

Nu s'a făcut până acum nicĭ un pas înainte. Nu s'a realisat nicĭ o reformă.

Din partea sa, Turcia a numit ca guvernator pe generalul Hilmi-pașa, cu puterĭ discreționare, care până acum n'a făcut alt-ceva, decât a paralisa orĭ ce inițiativă luată de guvernatorul creștin.

Resultatul este, cum arătăm mai sus, nul, în ce privesce pacea mult dorită, fórte îndoios în ce privesce enervarea diverselor populații creștine din Macedonia.

Dovada cea mai puternică este că generalul de Georgis șĭ-a dat demisiunea dintr'un post pe care nu-l póte representa cum ar fi dorit cei carĭ l'au însărcinat cu acéstă misiune, și că persistă din ce în ce mai mult în demisia sa.

Dintre populațiunile creștine din acéstă parte a imperiului turcesc, numai Românii au primit franc reformele. După dênșii Grecii, și în al treilea rênd Sêrbii. Bulgarii însĕ, și Albanesii și fie care din punctul lor de vedere și de interese, sunt în contra reformelor propuse de Austria și Rusia.

Cei dintâiŭ nu primesc reformele, pentru-că ele au de scop sĕ mențină *statu-quo*, pe când dorința lor — a revoluționarilor în special — este o Macedonie bulgărescă, capabilă de a-se încorpora la Bulgaria de astădĭ și a forma puterea dominantă în Peninsula-Balcanică.

Albanesii refusă reformele dintr'un interes opus aceluia al Bulgarilor. Ei voesc tocmai *statu-quo*. Nu înțeleg reforme, carĭ ar schimba modul lor de a vedé, modul lor de a trăi.

Gendarmeria era o instituție, care le convenea pentru-că aveau numai ei tóte avantagiile. Prin reforme nu numai că li-se ia pânea din gură, dér mai sunt amenințațĭ și cu schimbărĭ seriόse în constituirea lor socială.

Europa va trebui negreșit sĕ aviseze la alt mijloc de pacificare, deóre-ce mijlocul cu reformele s'a dovedit a fi ineficace. („Conserv.":

Perchisiție și confiscare.

Domnul Ioan *Dariu*, învĕțător la șcólele primare gr. or. din Brașov de decĭ de anĭ muncesce pe terenul didactic și cărțile d-sale s'au rĕspândit în sute de mii de exemplare în tóte colțurile locuite de Românĭ.

El muncesce însĕ în liniște și fără gălăgie. Cei-ce se ocupă cu cestiunĭ de învĕțămênt public îi cunosc numele și îi apreciéză zelul și activitatea.

Nicĭ-odată însĕ numele d-lui Dariu n'a fost pomenit așa de mult prin diare ca acuma de vr'o două sĕptĕmânĭ încóce. Cărțile eșite din condeiul lui n'au avut darul a-i face numele așa de vestit, ca nisce poesii, carĭ nicĭ n'au eșit din condeiul lui și au fost adunate numai de dênsul și publicate în două cărticele.

Procurorul a aflat, că în cărticica *„Carte de cântece diverse"*, publicată de d-l Dariu în editura librăriei Zeidner, sunt 3 poesii, *„carĭ ațîță naționalitatea română contra națiunei maghiare"*, anume poesia „Deșteptă-te Române", „Marșul lui Iancu" și „Marșul anului 1848" și în virtutea §-lui 62 din codul penal a propus, ca tóte esemplarele acestei cărțĭ sĕ fie confiscate și nimicite, fiind-că conțin delictul ațîțării calificat în §-ul 172 al codului penal.

Judecătorul de instrucție din T.-Murĕșului, la propunerea procurorului, a și ordonat perchisiția și tóte exemplarele aflate la librăria Zeidner au fost dilele acestea confiscate.

Pentru confiscarea tuturor exemplarelor, ce s'ar afla pe teritorul Ungariei, s'a dat ordin poliției din Făgăraș, Sibiu, Blașiŭ, Beiuș, Orăștie, Deva, Oradea, Năsĕud, Sigetul Maramureșului, Lugoș și Caransebeș.

In diua de 20 Septemvrie judecătorul I. Reich din Brașov, însoțit de substitutul de procuror Molnàr, de un scriitor și doi polițiștĭ s'au presentat și la locuința d-lui Dariu, cu scop de a face perchiziție.

Acéstă perchisiție însĕ nu s'a făcut numai pentru „Cartea de cântece diverse", amintită deja, ci și pentru o altă carte publicată de d-l Dariu, anume: *„Carte de cântece pentru tinerimea școlară"*, în care procurorul din T.-Murĕșului de asemenea a aflat vr'un cântec ațîțător (de sigur érăși „Deșteptă-te Române", căcĭ celelalte sunt nisce cântece inofensive pentru copii). Confiscarea s'a făcut pe basa ordinului procuraturei din T.-Mureșului, care a însărcinat pe d-l judecător Iuliu Reich sĕ facă perchisiție atât la domiciliul d-lui Dariu, cât și la șcólă, unde funcționéză d-sa.

Ordinul procurorului din T.-Mureșului datat din 19 Septemvrie s'a esecutat fără amânare în diua de 20 Septemvrie. In acéstă di la órele 2 p. m. numiții domnĭ s'au presentat la locuința d-lui Dariu și negăsindu-l acasă, au trimis pe servitóre după dênsul la școlă și după-ce a venit, au procedat la perchisiție. D-l Dariu a predat de bună-voie 3 exemplare, ce avea din „Cartea de cântece pentru tinerimea școlară", procurorul însĕ a căutat prin dulap, dór va mai găsi și altele și vĕdênd „Geografia universală" a lui Ceontea, l'a întrebat pe d-l Dariu, că ce lipsă e de o așa mare geografie pentru școlele primare?....

După-ce s'a încheiat procesul verbal, d-nii perchisitorĭ s'au dus la școlă. La rugarea d-lui Dariu însĕ n'au luat cu sine polițiștii, ca sĕ nu se sparie fetițele (d-l Dariu e învĕțător în cl. III de fete). Aicĭ au perchisiționat de asemenea în dulapul ce se află în clasă, ér elevele priveau cu mirare la ceea-ce vedeau și nu înțelegeau ce se petrece. După perchisiție s'a încheiat un al doilea proces verbal, pe care în locul polițiștilor l'au iscălit ca martorĭ doi colegĭ de ai d-lui Dariu.

SCIRILE DILEI.

— 9 (22) Septemvrie.

Incoronarea regelui Serbiei. Regele Serbiei s'a încoronat la Belgrad erĭ la 8 Septemvrie st. v., ér peste 8 dile se va unge cu mir la mănăstirea Jicia. Coróna e de bronz, făcută dintr'un tun cucerit de la Turcĭ în vremea luptelor pentru neatêrnare de sub Karagheorghe; pe dênsa stă scris: „în amintirea rĕscólei de la 1804".

Coróna e făcută după modelul propus de Bojidar Karagheorghevicĭ, vĕrul regelui și artist bine cunoscut la Paris. Sceptrul e împodobit cu un diamant de trei-spre-dece carate, de pe sabia lui Karagheorghe. Mĕrul imperial e de asemenea de bronz. Coróna, sceptrul și mĕrul costă 20.000 de lei. Mănăstirea Jicia e în inima Serbiei, la câteva césurĭ de orașul Krușevaț, la jumĕtate de cés de orășelul Craievo, numit mai de mult Caranovaț, unde au fost lupte grozave cu Turciĭ. Mănăstirea a zidit'o marele jupan Ștefan Nemanie în veacul al XII-lea. Acolo s'au încoronat Ștefan, fiul ziditorului ei la 1222, ca întâiul rege al Serbiei, și apoi Radoslav, Vladislav, Uron, Milutin, Ștefan și Dușan. Fie-care rege, când se încorona, deschidea ușe nouă în pérețiĭ mănăstirei și o zidea îndată după aceea, așa că mănăstirea are 7 ușĭ astupate, din care pricină i-se dicea „sedmovratna Jicia", Jicia cea cu 7 ușĭ. Sunt 450 de anĭ de la cea din urmă încoronare. Alexandru Obrenovicĭ a fost numai uns aci în 1889.

Inspectorului școlar din comitatul Sătmarului nu i plăcea de loc inscripția ce se afla pe școla confesională din Șomcuta-mare. „Școla gr. cat. română" așa era scris pe tablă. Și d-l inspector a dat poruncă sĕ dea jos tabla, căcĭ până va sta acolo cuvêntul „română", d-l inspector nu póte durmi liniștit. Așa s'a și făcut. Comitetul parochial însĕ, convocat în ședință de protopopul I. Sêrbu și la propunerea prim-epitropului N. Nilvan, a hotărît sĕ se așede din nou tabla la locul, ce i-se cuvine. Și așa s'a făcut. — Pe cât de laudabilă este hotărîrea comitetului, pe atât de condamnabilă este îndrăsnéla acelui inspector, care crede, că-i este permis a ordona, ca o instituție românéscă sĕ nu-și pórte numele sĕu.

Ofițerii în armata austro-ungară. In numĕrul sĕu de la 16 Septemvrie st. n. *„Pester Lloyd"* se ocupă de o cestiune ce îngrijise mult cercurile militare austro-ungare: lipsa de ofițerĭ carĭ sĕ ocupe locurile vacante. Spune că acéstă îngrijire nu se confirmă de óre ce în ultimiĭ anĭ, numĕrul celor ce caută sĕ între în școlile militare cresce în mod simțitor, astfel că eventualitatea lipsei de ofițerĭ e cu totul esclusă. Esceptie face numai cavaleria. Aci neputința de a acoperi eventual golurile în corpul ofițeresc preocupă mult administrația militară. Esaminându-se lucrurile mai deaprópe, causa acestei calamitățĭ — dice diarul budapestan — sunt cheltuelile marĭ ce trebue sĕ supórte un ofițer de cavalerie și apoi faptul, că o mare parte a cavaleriei staționéză în Galiția. Mai nainte serviciul de cavalerie era un apanagiŭ pentru aristocrație și pentru fiiĭ familiilor burgeze bogate. De când s'a întrodus serviciul general, aceștia cu puține esceptiunĭ se mărginesc a face voluntariatul și a trece în reservă ca ofițerĭ. Pentru a face ca numĕrul ofițerilor în cavalerie sĕ fie suficient, trebue sĕ se ia mĕsurĭ ca și ofițerilor cu mijlóce mai puține, sĕ li-se dea posibilitatea de a puté servi în cavalerie, fără ca sĕ fie silițĭ a se lupta în continuŭ pentru grad și esistență. Numai acésta ar duce la resultatul dorit.

Pentru masa studenților românĭ din Brașov au întrat de la d-l Daniil *Cojocariu* preot în Teliu 4 cor., Manase *Iar* preot în Simeria 4 cor. și Nicolae *Borzea* paroch în Viștea de jos 10 cor. în amintirea regretatului preot Ioan *Făgărășianu*. Priméscă generoșii donatorĭ cele mai călduróse mulțămite. — *Direcțiunea școlelor medii gr. or. române.*

O nouă școlă română la Salonic. Cu începerea noului an școlar se înființéză la Salonic o nouă școlă română primară în cartierul Vardar. Ca directóre a sus disei școlĭ a fost numită harnica institutóre d-na Ecaterina Dimonie. De asemenea tot cu începerea noului an școlar, direcțiunea școlei comerciale din Salonic a fost încredințată d-lui *Victor Lazăr* un tînĕr cult și fórte energic. Despre d-sa nu se vorbesce decât numai bine. Se dice chiar că d-sa va întroduce în școlă mai multe reforme și că o va reorganisa. Ca sub-director al sus disei școlĭ a fost numit Dr. D. Kirana, fost director al școlelor din Nevesca. Se scie, că d-l Victor Lazar este ardelean, a fost timp mai îndelungat redactor la „Fóia Pop." din Sibiiu, și după ce a ședut mai multe lunĭ în temnița din Seghedin pentru delicte politice, a trecut în România.

Corul „Reuniunei române de gimnastică și de cântărĭ din Brașov" își va începe probele Vineri în 10/23 Septemvrie la 5 óre p. m. în sala festivă a gimnasiului român. Toțĭ acei st. domnĭ și dame, carĭ doresc a fi primițĭ în corul Reuniunei, sĕ binevoiască a se anunța mai întâiŭ la la d-l dirigent George Dima pentru de a li-se esamina vocea, ér aceia, carĭ doresc a întra în sînul Reuniunei ca membri fundatorĭ séu ajutătorĭ (taxa anuală 10 cor.) vor binevoi a-se anunța la biuroul comitetului. *Brașov*, 9 Septemvrie v. G. *Dima*, președinte. A. *Ciortea*, secretar

Viriliștii românĭ în comitatul Făgărașului. In lista viriliștilor comitatului Făgăraș statorită pe 1905 sunt următorii Românĭ: Dr. Iancu Mețian, proprietar Zêr-

---

ceațĭ fetele acasă cu lăutariĭ după voi, pe hudițile străjuite de copaci: umbra era din ce în ce mai désă, rîsete și țipete înăbușite tresăriau, apoi taina nopții se întindea și, într'un târdiu, unde-va, departe, tăcea și cântecul lăutarului.

Ițĭ aducĭ tu aminte, Vasile, de fetele cu carĭ ai trăit bine? Țĭ-au fost dragĭ, și le jucai numai pe ele în horĭ, și pe ele le strîngeai de subsuorĭ séra, când le petreceai acasă. Dér, una câte una dragostele ușurele s'au dus, și a venit dragostea cea mare, care țĭ-a cucerit tot sufletul și țĭ-a adus dile ardĕtóre de chin și nopțĭ nedurmite.

Ai dus'o o tómnă, o iérnă, și o primăvară cu dragostea, și primăvara a fost mi mândră decât tot-déuna, și luncile mai pline de florĭ, și potecile mai tainice. Și, de odată, în fericirea ta a suflat trîmbița rĕsboiului.

In ajunul dilei când trebuia sĕ pleci, te ai îmbătat cu flăcăii, și ai chiuit, și ai strigat tuturor, că te ducĭ sĕ te iai de piept cu Turcul. Dér, cum a venit séra, te-ai trezit, par'că țĭ-a suflat cine va peste pleópe, și te-ai dus la dragostea ta pecetluită cu logodnă. Fata șĭ-a șters lacrimile, și a-țĭ stat tótă nóptea uitându-vĕ unul la altul. Te a întrebat: „Und' te ducĭ?" Și tu ai rĕspuns: „Ne ducem departe, sĕ ne bătem cu Turcii..." Ér fata a dis: „Póte a da Dumnedeu și Maica Domnului și te-i întórce...." Și a-țĭ vorbit cum sĕ întemeiațĭ gospodărie nouă, unde sĕ vĕ facețĭ casa, cât pămênt sĕ sĕmĕnațĭ, și ér a-țĭ tăcut. Și vremea trecea, și 'ncet-încet o flacără mare vĕ cuprinse la amêndoi sufletele, crescù și vĕ învĕlui ca într'un vêrtej, — și în dorĭ, la plecare, fata hohotia ca o nebună, ér tu ai încălecat și te-ai dus. Când te-ai uitat înapoi, din capĕtul ulițiĭ, Ruxanda nu mai plângea, dér sta rĕzimată în prag și se uita pierdută după tine.

Și așa s'a sfêrșit dragostea vóstră. Tu ai pornit cu regimentele de călărașĭ, fără frică și fără părere de rĕu. Mai întâiŭ te gândiai că, ce țĭ-e scris, în frunte țĭ-e pus, și după aceea scieai, că cu Turcul și cu Tătarul și strămoșii tĕĭ au dus dile grele. Póte a venit acum și pentru păgânĭ diua rĕsplățiĭ.

Ai trecut Dunărea, ai audit tunul bubuind și a prins a-țĭ fierbe sângele în vine. Și étă că dintr'odată ai audit țipĕtul de năvală al górnei și te-ai repedit, te-ai simțit dus în vêrtej, ai isbit în păgânĭ cu sabia, te-a ameţit mirosul pulberei, ai început a te sbêrli si a chiui, și într'o clipă a pĕtruns prin inima dragostei tale un glonte, ai cădut, te-ai întins la pămênt și ai adormit de vecĭ.

Etă s'a făcut nópte, păscărușii și năgâții au tăcut, numai vêntul cu fremăt dulce se strecóră prin pletele sălcilor. Tu ai murit, și o inimă dréptă s'a stins cu tine. In viéța ta, n'ai răcnit zadarnic, n'ai năpăstuit pe vĕduvă și pe orfan, n'ai lovit în aprópele tĕu. Ai avut un suflet limpede și ai murit cu cinste.

Ér, în satul tĕu, Ruxanda ta o sĕ afle odată, că n'o sĕ te mai întorcĭ, dér durerea ei n'are sĕ te mai ajungă în culcușu tĕu rece. Dimachi și cu țiganca lui au sĕ cânte altora, și tu te vei odichni, căcĭ ți-s'au sfîrșit jocurile. Numai câte-odată, în nopțile de iérnă, la vetrele cu jar, ómenĭ cu sufletele curate îțĭ vor pomeni numele, mĕi frate Vasile, și vor vorbi cu glasurĭ potolite despre tine, vor vorbi cu glasurĭ potolite ca despre un stejar mândru pe care l'a prăvălit furtuna.

(„Sĕmăn.") **Mihail Sadoveanu.**

nescĭ, cu 1170 cor. 70 fil., Dr. Ioan Șenchea, advocat Făgăraș 944 cor. 70 fil., Dr. Ioan Turcu, advocat Făgăraș 713 cor. 22 fil., Nicolae Garoiu, advocat Zêrnescĭ 711 cor. 32 fil., George Vasu, comerciant, Voila 680 cor. 56 fil., Dr. Nicolae Motoc, adv. Făgăraș 663 cor. 14 fil. Nicolae Chiornița propr. Cuciulata 510 cor., 41 filerĭ, Dănilă Gabor, inginer Voila 489 cor. 97 fil., Ioan Comșa Baiu, comerc. Zêrnescĭ 462 cor. 33 fil., Leon Solomon, notar și arêndaș Dragus 461 cor. Dr. Andrei Micu. adv. Făgăraș 459 cor. 96 fil., Damaschin Mesaroșiŭ, câreiumar Șebeaș 437 cor. 94 fil., Nicolae S. Popa Șinca-veche 378 cor. 05 fil., Nicolae Toma, propr. Făgăraș 373 cor. 63 fil., George Guiman, comerciant, Poiana mĕrului 353 cor. 72 fil., Iacob Zorca, preot Vlădenĭ 348 cor. 30 fil., George Comaniciŭ, not. pens., Veneția inferióră 331 cor. 14 fil., Ioan G. Bărbat, antepr. Ucea de sus 320 cor. 93 fil.. Dumitru Chișerean, preot Făgărașiŭ 307 cor. 74 fil., Nicolae Șerban, preot Voila 303 cor. 32 fil., George Gavrilă, câreiumar Țînțarĭ 301 cor. 34 fil., Nicolau Lupu, comerc. Zêrnescĭ 298 cor., 06 fil., Teodor Vulcan, comerc. Zêrnescĭ 297 cor. 67 fil., Ioan Pop, preot Sâmbăta sup. 295 cor. 08 fil., Ioan Șona, comerc. Zêrnescĭ 284 cor. 45 fil., Ilie Gremoiu, câreiumar, Vajda-Recea 284 cor. 18 fil., Ioan Dan, protopop Zêrnescĭ 279 cor. 32 fil., Andreiŭ Cerbu, câreiumar Părău 262 cor. 22 fil. și George Pralea, preot Breaza 262 cor. 18 fil. La olaltă 29 viriliștĭ românĭ între 87 câțĭ are comitatul. — *Coresp.*

Procesul șcólelor catolice. Consiliul permanent de pe lângă ministeriul instrucțiunei publice român a luat Lunĭ în cercetare procesul intentat direcțiunilor șcólelor din Bucurescĭ, Galațĭ și Iașĭ ale congregațiunei catolice Notre-Dame-de-Sion. D-l inspector școlar Theodoru a dat cetire raportului de invinuirile ce se aduc șcólelor catolice și a luat în cercetare cererea de amânare a judecății superiórelor acelor șcóle, pe motiv că nu au luat încă cunoscință de cuprinsul raportului d-lui Theodoru și ca sĕ-șĭ constitue apĕrătorĭ. Consiliul permanent a admis cererea superiórelor, amânând judecarea procesului pentru erĭ Miercurĭ 8 Septemvrie c. Superiórele au declarct imediat în instanță ca apĕrător al lor pe d-l profesor Alex. Xenopol de la Universitatea din Iașĭ.

Zăpadă mare. Ministeriul român de interne a fost încunosciințat telegrafic, că în munții carĭ despart România de Bucovina ninge de douĕ ḑile necontenit. Zăpada e de o înălțime de 3 metri. De altfel și pe munții Sibiiului, Fagărașului și ai Brașovului a cădut zăpadă, care a avut drept urmare scăderea temperaturei în mod simțitor.

Inspecția laptelui. Erĭ s'a făcut în piața Brașovului inspecția lunară a laptelui. Comisia compusă din medicul șef al orașului, un comisar și doi polițiștĭ a oprit tóte carĕle cu lapte și a luat probe în sticlele, ce le aduse cu sine. Probele acestea se vor trimite spre analisare la institutul chemic din Cluș'ŭ.

Foc. Aséră pe la órele 7 s'a aprins un horn la casele d-lui Dr. G. Baiulescu. Focul s'a stins însĕ înainte de a fi pricinuit vr'o pagubă.

Șeful pompierilor din Brașov, d-l *Schuster*, a fost decorat cu crucea de aur pentru serviciile ce le-a făcut ca pompier în timp de 30 anĭ. Crucea i-a fost predată de către d-l fișpan Dr. Székely. S'au pronunțat discursurĭ. A fost banchet și serenadă cu torțe în onórea d lui Schuster.

Un paricid achitat. Gavrilă Marodi în etate de 19 anĭ a stat în ḑiua de 16 Septemvrie în fața curții cu jurați din Budapesta, acusat, că a ucis pe tatăl sĕu. Curtea cu jurați l'a achitat și tînĕrul a fost pus pe picior liber. Adevĕrat, că bĕtrânul Marodi, după-cum spuneau martorii era un bețiv, care îșĭ maltrata rĕu nevasta și copiiĭ. In ḑiua când s'a întêmplat uciderea a fost așa, că venind acasă beat a luat un reteveiŭ și a început sĕ-șĭ îmblatéscă nevasta și pe urmă copiiĭ. Apoi s'a pus la mâncare, ca cel ce șĭ-a isprăvit bine datoria, ér după mâncare a luat din nou reteveiul. Atuncĭ s'a întêmplat, că fiul sĕu a luat un cuțit și l'a împlântat în pieptul tătâne-sĕu. — Tóte-s bune, însĕ totușĭ credem, că față cu ucigașul tătânesĕu, curtea a fost prea îngăduitóre, de l'a lăsat fără nicĭ o pedépsă.

Congresul socialiștilor germanĭ s'a început în Brema în ḑiua de 18 Septemvrie. La acest congres s'a întrunit și o conferență de femei socialiste, care însĕ a fost slab frecuentată. Nu erau de cât 26 delegate și 4 delegațĭ, precum și vr'o 20 auditorĭ. Una dintre oratóre s'a jeluit, că femeile nu se prea intereséză de mișcarea socialistă. Ea s'a încercat sĕ convóce adunărĭ de propagandă și a ținut discursurĭ, femeile însĕ mai tóte au adurmit pe când ea vorbea. O altă oratoră, d-na Lungwitz din Dresda, a ținut un discurs, în care a ḑis, că femeile ar trebui sĕ se lase de biserică și de „fleacurile religióse“, ér copiiĭ sĕ și-ĭ créscă în spirit anticreștinesc. Socialistul Michels din Marburg, fost ofițer prusian, a dat de asemenea în glasul dómnei Lungwitz. Nevestele socialiștilor, a ḑis el, chiar și ale conducĕtorilor, îșĭ botéză copiiĭ și și-ĭ cresc creștinesce. Acésta n'ar fi permis sĕ se întêmple. Ar trebui scos din program punctul care ḑice că *religiunea e afacere privată*, fiind-că mulțĭ deduc de aicĭ că ei pot sĕ-șĭ urmeze și mai departe cultul religios, pe când adevĕrul este, că religia e cea mai mare dușmană a socialismului.

De la Curtea română. M. M. L. L. Regele și Regina României se vor întórce în țéră din strĕinătate la 20 Septemvrie st. v.

De la conservatorul din Bucurescĭ. Cu numirea d-lui Dumitru Popovicĭ, renumitul bariton român, ca director al conservatorului de musică din Bucurescĭ s'au mai înființat următórele cursurĭ: Dicțiunea dramatică și musicală, mimica și ansamblu musical. Aceste cursurĭ vor fi predate de către d-l Popovicĭ.

Noul cablu telegrafic Constantinopol-Constanța-Odessa. Diarul „L'Europeen“ spune că prin noul cablu telegrafic Constantinopol-Constanța-Odessa și cu trenul direct și linia telegrafică specială Berlin-Constanța, esecutate de mult timp, România devine noua trăsură de unire între piețele Anatoliei și Mesopotamiei și Europa. Noua linie telegrafică va fi prelungită d'alungul căei ferate spre Bagdad, ea va merge de la Berlin prin Constanța, Scutarĭ, Angora, Diaberkir, Bagdad și de acolo prin Bassorah, până la golful Persic. Ea va căpĕta o mare însemnătate, deórece va fi mai repede și mai ieftină pentru comunicațiile telegrafice între Germania, Austro-Ungaria și India, decât cea esistentă și care aparține companiei indo-europene.

Porumb distribuit la sătenĭ. Foile din România aduc scirea, că casa centrală a băncilor populare a distribuit până acum sătenilor aflațĭ în lipsă următórele cantitățĭ de porumb:

In județul Ilfov s'au distribuit 198 de vagóne, în Covurlui 201 vagóne, in Tutova 141, în Fălciŭ 100, in Buzĕu 99, în Teleorman 93, în Gorj 91, în Dâmbovița 69, în Brăila 65, in Ialomița 36, in Tecuciŭ 41, in Argeș 25, în Romanațĭ 21, în Vlașca 16, in Tulcea 10, in R.-Sărat 7 și în Prahova 6. In total s'au distribuit până acum sătenilor lipsițĭ de hrană ḑilnică peste 1200 vagóne de porumb. Costul acestei cantitățĭ de porumb se urcă la mai mult de un milion trei sute cincĭ-decĭ miĭ lei. Porumbul distribuit a fost tot de cea mai escelentă calitate și s'a căutat a se da sătenilor după dorință specia, care le convine mai bine. Casa centrală a băncilor populare continuă cu cumpărările de porumb, căcĭ mai sunt încă multe cererĭ de satisfăcut.

Documente importante pentru istoria nóstră națională. Din Bucurescĭ se scrie, că d-l profesor Ioan *Bianu*, membru al Academiei române, care a petrecut timpul vacanței de vară în Bavaria, s'a reîntors ḑilele trecute la Bucurescĭ. D-l Bianu a făcut cu ocasiunea petrecerii sale în strĕinătate importante descoperirĭ istorice în bibliotecile din Bavaria relative la istoria nóstră națională.

Șĭ-a redobândit graiul. O familie bogată din Germania a venit sĕptĕmânile trecute pentru cură la băile din Schärding (Austria). Familia era compusă din tată, mamă și o copiliță de patru anĭ, care îșĭ perduse graiul în urma unei spaime marĭ, prin care a trecut anul trecut. Tatăl trebuia sĕ se supună unei cure de apă rece, de care se cam temea. La o astfel de cură a asistat și fetița. Doctorul, cu voie fără voie a îndreptat o radă puternică de apă rece și asupra fetiței. Acésta s'a speriat fórte și de spaimă șĭ-a redobêndit érășĭ graiul. Ișĭ póte orĭ-cine închipui bucuria părinților.

Teologie ruséscă în Constantinopol. Călugării rusescĭ din Muntele-Athos au obținut de la sultanul concesiune sĕ edifice în Constantinopol un seminariŭ teologic. La început voiau sĕ facă seminariul în comuna Kare, lângă Muntele Athos. dér comuna nu li-a dat voie. Astfel au cerut și au căpĕtat apoi de la sultanul concesiunea de mai sus. De altcum Rușii mai au în Constantinopol douĕ institute de învĕțament și un museu archeologic.

Cive onorar. Duminecă în 22 August (4 Septemvrie) a. c. a predat o deputațiune a comitetului comunal din orașul Suceava I. P. S. Sa păr. Archiepiscop și Mitropolit Dr. Vladimir de Repta diploma de cive onorar al acestui oraș.

Comunitatea reformată maghiară din Bucurescĭ a ținut ḑilele acestea adunarea pentru a-șĭ alege un paroch. Au fost doi concurențĭ, anume Szakács Albert, paroch în Chiueșd (Mezőkövesd) și actualul suplent din Bucurescĭ Tóth Gyula. Fiind-că nicĭ unul n'a întrunit condițiunile, la propunerea protopopului Ujvári István s'a amânat alegerea și s'a angajat pe un an actualul suplent Tóth, cerêndu-se aprobarea episcopului reformat din *Clușiŭ*.

Ploile și pericolul esundărilor. Ploile, carĭ s'au pornit după seceta cea mare de mai multe ḑile pe la noi, s'au întins și asupra României, unde au devenit fórte amenințătóre în urma crescerii apelor în rîurĭ. Inainte de asta cu vre-o douĕ sĕptĕmânĭ ploile marĭ au inundat mai multe sate din județul Covurlui, nimicind averea bieților țĕranĭ românĭ. Acum sosesce din nou scirea, că alaltăerĭ au crescut apele Prutului fără de veste cu *3 metri*, părăsind în unele locurĭ alvia rîului și inundând câmpiile din apropierea lui. In comuna Hermeziu au fost inundate 80 hectare pămênt și numĕróse comune sunt amenințate. Țĕranii îșĭ părăsesc casele, luând cu sine tot ce au putut strînge în grabă. Rîurile Bachlui și Bachlueț de lângă Iașĭ deasemenea au esundat. Autoritățile au luat tóte mĕsurile, ca sĕ preîntêmpine pericolul. Din Galațĭ de asemenea vin scirĭ îngrijitóre. Comuna Ferdinand e sub apă și numĕróse case amenință sĕ se prăbușéscă.

Adunarea de controlă a honvedimei din acest an se va ține aicĭ în Brașov în ḑilele de *4, 5 și 6 Octomvrie a. c.*, la 9 óre a. m. *în casarma honvedilor*. La acéstă controlă sunt obligațĭ a-se presenta toțĭ honvedii, carĭ se află aicĭ, fără considerare la aceea că sunt séu nu stabilițĭ în Brașov și fără considerare la despărțĕmêntul de honvedĭ căruĭ aparțin; asemenea sunt obligațĭ a-se presenta toțĭ acei hovedĭ aflătorĭ aicĭ, carĭ fac parte din trupa honvedimii ces. reg. din partea de dincolo a monarchiei, carĭ de la 1 Octomvrie 1903 până inclusive la finea Septemvrie a. c. n'au fost înrolațĭ nicĭ pentru serviciul activ, nicĭ pentru deprinderea de arme; în fine au a se presenta și aceia, carĭ în anul 1893 au fost asentațĭ pentru armata permanentă și cu finea anului 1903 au fost trecuțĭ la honvedime, și anume honvedii cu domicilul *în Șcheiŭ se vor presenta la 4 Octomvrie*; cei din *Brașovul-vechiu, Stupinĭ și Fabrica de zahar la 5 Octomvrie, cei din Cetate, Blumena, Timișul de jos și de sus, Dĕrste și Predeal* precum și cei ce eventual în ḑilele precedente s'au întârḑiat, *la 6 Octomvrie 1904.* Fiecare individ obligat a se presenta la adunarea de controlă are sĕ-șĭ aducă cu sine pasportul militar de honved unguresc eventual austriac. Cei carĭ nu se vor presenta la adunarea de controlă după óra fixată (9 óre), precum și aceia, carĭ vor absenta de la acest act oficios fără a se puté legitima, vor avé sĕ pórte consecuențele întârḑierii séu a absentării lor. Pentru honvedii, carĭ din motive legale au lipsit de la adunarea de controlă se va ține în *20 Noemvrie a. c.* în localul susindicat o controlă supletorie. O controlă supletorie specială se va ține la 28 și 29 Decemvrie în cancelaria susmenționatei comande de întregire.

---

† Grigorie Kogălniceanu. Vinerĭ, în 17 Septemvrie n. a. c., a fost înmormêntat în Iașĭ Gr. Kogălniceanu, mare proprietar și amic al țĕranilor, șef al partidului conservator din județul Iașĭ. Estragem din vorbirea, ce a ținut'o la mormêntul sĕu unul din amiciĭ și soțiĭ sĕi de principiĭ următórele:

Scoborîtor dintr'o familie dela vêrful piramidei nóstre sociale, nepot drept al marelui Mihalache Kogălniceanu, lângă rămașițele căruia va fi așeḑat trupul sĕu, Grigorie Kogălniceanu a sciut sĕ împărecheze în el tot ce era mai bun: tradițiile, sentimentele largĭ, cavalerismul, nobleța caracterului înăscute într'însul prin felul obîrșiei sale, cu ideile temeinice și sănĕtóse ale timpului, cu nevoile țerei.

De timpuriu șĭ-a dat sémă cât de mare va fi puterea și utilitatea înaltei clase sociale, décă se va întări prin o solidă cultură. La vêrsta de 18 anĭ găsim pe adolescentul Grigore Kogălniceanu, un admirabil student al facultăței de medicină din Viena, pe ale cărei băncĭ deși n'a stat de cât doi anĭ, a lăsat așa de frumóse amintirĭ, în cât a rĕmas pentru restul vieței în legăturĭ de aprópe cu mulțĭ din colegiĭ sĕi, din carĭ uniĭ au ajuns mai târdiu celebritățĭ medicale universale.

In scurt timp însĕ, Kogălniceanu s'a gândit, că orĭ cât de utile pot fi unei țĕrĭ născânde la civilisație profesiunile liberale, tot mai utile pot fi unei țĕrĭ agricole ca România, proprietariĭ, carĭ vor munci singurĭ moșia lor, carĭ îșĭ vor agonisi cunoscințele sciinței agronomice pentru-ca apoi isprăvile muncei lor sĕ pótă ajunge model pentru massa agricultorilor.

Renunțând la studiile medicale s'a dus la școla de agricultură de la Grignon din Franța, unde cu pricepere și cu asiduitate șĭ-a câștigat cunoscințele pe carĭ, întors în țéră, le-a pus în practică pe domeniul Știubeenĭ.

Cu agricultura, Kogălniceanu șĭ-a agonisit frumósa lui avere și a fost atât de util țĕrei, prin bunul esemplu de muncă dat proprietarilor, prin o agricultură model, — care a făcut din domeniul Știubeenĭ o fermă model înaintea tuturor fermelor statului, o adevĕrată școlă pentru tótă plugărimea din județul Botoșanĭ și din județele învecinate.

Deși se ocupa atât de mult de moșia sa, Kogălniceanu, credincios numelui ce-l purta, n'a uitat nicĭ de moșia nóstră comună, România. Mai ales preocupările de nevoile economice ale țĕrei l'au dus la treburile publice, la politică.

In politică Gr. Kogălniceanu a practicat fără șovăire maxima marelui conservator Barbu Catargiu: totul pentru țéră, nimic pentru noi.

Desinteresarea lui în politică era atât de mare în cât nu numai că îl revolta ideia orĭ căruĭ avantagiŭ material prin politică, dér fugea și de micile satisfacțiĭ morale, de onorurĭ. El nu voia nicĭ o demnitate și n'o primea de cât décă se convingea, că partidul n'are pe altul, care sĕ o îndeplinéscă. Asta nu-l împiedeca însĕ, ca sĕ ajute cu sfatul, cu cunoscințele sale pe demnitariĭ partidului.

Tótă atențiunea o dădea Kogălniceanu cestiunilor economice. Mare democrat, iubea massele populare și lucra prin propaganda de fapt și de idei, la îmbunătățirea stărei lor materiale. Târḑiu vor seca lacrimile muncitorilor de pe Știubeenĭ pentru acel, care tótă viéța lui a fost părintele lor binefăcĕtor.

Olah Clisia.*)

Sub titlul acesta publică „*Românul de la Pind*“ un articol interesant După ce spune la început, că sentimentul național la Românĭ nicĭ-odată n'a dispărut și că Aromânii au ținut tot-déuna la limba și moravurile lor, articolul urméză astfel:

Nicĭ la bărbații de elită ai Românismului de la Pind, consciința națională nu dispăruse cu totul. Adormită da! dér mórtă nicĭ-odată.

O probă puternică s'a dat cu ocasia clădirilor de bisericĭ în comunele lor.

Conducĕtorii ortodoxismului fiind grecĭ, și pe bisericele Aromânilor au căutat sĕ le trécă de grecescĭ, de proprietatea Patriarhiei.

Tendința acésta a devenit mai pronunțată cu începutul secolului al XIX-lea.

*) Așa se numesce în firmanul dat de stăpânirea turcéscă biserica română din Bitolia (Monastir).

Cu redeșteptarea consciinței naționale la poporul grec și a pregătirei pentru desrobirea lui de sub jugul otoman, șefiii revoluționarĭ, de altfel mercenarii Rusiei, lucrézā pentru trecerea celorlalte naționalitățĭ creștine de sub robia turcéscă sub cea grecéscă. Pe acésta din urmă perfidii din fire o presentau în colorĭ surîdĕtóre.

Causa poporului grec era înfățișată ca o causă comună tuturor ortodoxilor de la Matapan până la Carpațĭ. Toțĭ creștinii erau învitațĭ a crede că: între creștinism și grecism nu este cea mai mică deosebire.

Mulțĭ i-au credut pe Grecĭ. Décă nu i-ar fi credut, nicĭ nu s'ar fi luptat Românii și Albanesii pentru libertatea dușmanilor secularĭ.

Tocmai în acest timp însĕ Românii din Monastir au refusat de a face parte din neamul blestemat. Era pe la 1815, când deja se descoperise complotul mercenarilor Rusiei în contra statului otoman. La Bitolia pe vremea aceea nu era nicĭ o biserică, deóre-ce tóte bisericile și mănăstirile sale, de unde și numele de Monastir, au fost transformate în moșee.

Vizirul, trimis ca sĕ pedepséscă pe Arnăutii rĕsculațĭ în contra stăpânirei, acordase favorul pentru clădirea bisericei cu hramul Sf. Dumitru. Faptul acesta are nevoe de a fi povestit mai pe larg, ceeace nu se póte face de astă-dată.

Arhiereul de atuncĭ al Pelagoniei ținea, ca acest locaș al lui Isus sĕ fie trecut în firman de biserică grécă-ortodoxă. Notabilii comunitățeĭ s'au alarmat. Prea sfântului i-au dat sĕ înțelégă că, *fiind Românĭ, bisericu făcută pe spesele lor nu póte sĕ fie decât numai aromânéscă.*

Tóte insistențele, contrare dorinței lor, au fost de prisos. In firmanul pentru clădire, biserica Sf. Dumitru din Bitolia, care este sub stăpânirea partidului grecoman, pórtă numele de *biserică românéscă* (Olah clisia).

Faptul acesta este un cuiŭ în inima agenților grecismului din Turcia. Acéstă biserică bogată după tóte drepturile va deveni curat românéscă, va trece în posesiunea partidului românesc.

Tocmai din acéstă pricină s'au alarmat eforii grecomanĭ, cu archiereii lor și cu toțĭ ceĭ, carĭ speculézā veniturile comunitățeĭ, ce numai din grecĭ nu se compune, când au simțit și vĕdut că la Bitolia se clădesce o capelă românéscă.

„Décă în acest oraș va fi un atare locaș de închinăciune, atuncĭ partidul românesc se va forma și va cresce cu multă repediciune“, au socotit cu drept cuvênt nenorociții șefi ai grecoteismului.

Sórtea bisericei Sf. Dumitru de mai nainte dér este hotărîtă.

De aicĭ tóte sforțările luptătorilor pentru nenorocita *mare idee* de a se împiedeca clădirea capelei și a se opri cu orĭ-ce preț de a se servi într'însa în limba nóstră.

S'a obținut prin firman imperial dreptul de a se clădi bisericĭ românescĭ, ca cea din Hrupiști și Crușova; dér pe Fanarioțĭ nu i-a durut atât, cum i-ar ustura capela nóstră din Bitolia.

Ei lucrézā la disperare ca inexorabila trebuință, de a avea măcar o capelă la Bitolia, sĕ nu fie sătisfăcută.

Inființându-se capela românéscă și biserica Sf. Dumitru are sĕ fie românéscă. Cestiune ar fi numai de un scurt interval. Mórtea propagandei grecismului la Bitolia ar însemna mórtea grecismului în întréga Macedonie.

Putea-va óre grecismul sĕ scape de condamnarea crudului destin?!

Et pourtant (cu tóte astea): biserica Sf. Dumitru este românéscă.

Adunarea învĕțătorilor în Biserica-Albă.

La adunarea *învĕțătorilor gr. or. românĭ*, ce s'a ținut de curênd la *Biserica-Albă* a luat parte de la început și până la sfîrșit și inspectorul școlar din Timișóra Carol Szebesztha, împreună cu Schenk, președintele Reuniunei maghiare de învĕțătorĭ.

D-l Szebesztha, vĕdênd din intuițiune proprie activitatea pacînică a învĕțătorilor românĭ pe terenul didactic, atât în conversațiunĭ private, cât și în discursurĭ publice a declarat, că a rĕmas surprins de seriositatea, demnitatea și înaltul nivel intelectual al adunării, ér Schenk a susținut într'un discurs, între altele, libertatea culturei în limba maternă. După-cum dice „Drapelul“ învĕțătorii românĭ au avut sĕ înregistreze la Biserica-Albă chiar un succes moral de ordine mai înaltă.

A venit însĕ pressa șovinistă falsificând pe de-oparte adevĕrul asupra celor petrecute la Biserica-Albă, pe de altă parte năpustindu-se asupra inspectorului și acusându-l, că s'a lăsat tras pe sfóră de Românĭ. In urma acestor atacurĭ d-l Szebesztha s'a vĕdut nevoit a publica în foile maghiare o rectificare — prin care își desavuézā ce a dis la adunare, presentând lucrurile cu totul în altă lumină. — Firesce, bietul inspector a trebuit sĕ se lase terorisat de pressa șovinistă.

Exposiția agrară din Bucurescĭ (1904).

Comitetul societății agrare a marilor proprietarĭ din România, a organisat o exposiție agricolă națională în Bucurescĭ pe Șoséua Kiseleff.

Acéstă exposiție grandiósă, aședată pe un teren vast, s'a deschis în diua de 27 Iulie a. c. și cuprinde: agricultură cu tóte derivatele, silvicultură, viticultură, zootechnie, piscicultură, apicultură, mașine agricole, mine și cariere, industria casnică; în fine exposiția de tóte speciile de animale: cai, boi, rîmătorĭ, oi, o exposiție de pasĕrĭ și apoi de găinĭ.

Inchiderea exposiției este fixată la 1 Noemvrie 1904.

La 1—16 Septemvrie va fi exposiție de cai și rîmătorĭ; de la 16—30 va fi aceea de vite cornute marĭ și micĭ; ér de la 1—16 Octomvrie va avé loc exposiția de pasĕrĭ și aceea de cânĭ.

Exposiția este deschisă în permanență publicului diminéța de la órele $8^{1}/_{2}$ până la 7 óre séra.

Intrarea, în dilele de lucru este de 1 leu de persónă, pentru care visitatorul primesce și un cupon de bilet de loterie, cu care participă la câștigul de lei 40.000.

In dilele de Duminecĭ și sĕrbătorĭ intrarea este de 50 banĭ de persónă.

Copiiĭ plătesc numai 25 banĭ în tóte dilele.

Prin intervenirea comitetului, direcțiunea căilor ferate române acordă o reducere de taxă de $50^{0}/_{0}$ pe tóte liniile din țéră, călĕtorilor carĭ vor visita exposiția în dilele următóre:

In Septemvrie: 5/18, 9/19, 7/20, 8/21 9/22 și 18/23.

In Octomvrie: 13/26, 14/27, 15/28, 16/29, 17/30 și 18/1 Noemvrie. Biletele vor fi valabile 4 dile libere, socotite din diua plecărei scoțĕndu-se biletele din orĭ-care casă a gărilor.

Spre a justifica dreptul de reducere acordată, biletul de călĕtorie trebue sĕ fie vizat de exposiție.

Loteria exposiției este fixată a-se trage la 20 Septemvrie 1904 st. v. Câștigurile sunt în total de 40.000 lei, din care un câștig de 20.000 lei, altul de 5000 lei, 3000 etc. A mai fost, prima tragere la 20 Decemvrie 1903, când s'a plătit câștigul de 20.000 lei.

Visitatorii strĕinĭ vor găsi în capitală hotelurĭ, carĭ după intervenirea comitetului exposițiunei, a făcut reducțiunĭ de prețurĭ din tarifa comună de 25, 20, 15 și $10^{0}/_{0}$, hotelurĭ principale ca Grand hotel, Bristol, Metropol, Hotel Regal, Dacia și altele.

Un bilet întreg de loterie de 5 lei vizat de exposiție face probă spre a beneficia de reducere la hotelurile menționate.

In exposiție se găsesce: cofetăria Riegler; berăriile Luther, Bragadiru și Basilescu; lăptăria Păianu și altele; precum și distracțiunĭ. O musică militară delectézā publicul visitator în tóte dilele.

Comisariatul general al Exposiției.

Din comitatul Sătmarului.

Sanislău, 15 Septemvrie 1904.

Sunt puținĭ la numĕr bărbații, carĭ distingêndu-se prin fapte mărețe, sĕ aibă satisfacțiunea, de a-șĭ vedé stăruința recunoscută și renumerată de contimporanĭ cum se cuvine. Astfel de bărbațĭ însĕ nicĭ nu așteptă laude și recunoscință de la ómenĭ, ci îșĭ urmăresc scopul ce și l'au propus, numai pentru-că așa le dictézā nobila lor inimă. Atare vrednic bărbat e prea stimatul domn George *Szilagyi* cu sóța prea stimată d-na Teresia n. *Buteanu*, marĭ proprietarĭ în comuna Sanislău.

Domnul Szilagyi cu iubita sa soție din avutul lor și din ceea-ce cu multă sîrguință și crutare prin darul lui Dumnedeu au agonisit, cu dragă inimă și mult au contribuit pentru scopurĭ de bine-facere.

Mĕ simt fericit a aduce la cunoscința onoratului public în deosebĭ faptele generóse ale acestui de toțĭ cinstit bărbat, care pe lângă tóte, că în tinerețele sale a păstorit oile altora, adĭ bunul Dumnedeu l'a învrednicit de a-se puté bucura de o avere fórte însemnată, pe care tot-deauna o a privit și o privesce de un dar de la bunul Dumnedeu, ca prin ea sĕ facă fapte bune ale iubirei creștinescĭ.

„Fițĭ îndurațĭ, precum și părintele vostru îndurat este“, și „dațĭ și se va da voué“ sunt acele cuvinte ale sfiintei scripturĭ, carĭ cu drept cuvênt se pot aplica asupra acestui generos bărbat.

Aceste cuvinte dumnedeescĭ aprins'au focul sacru al iubirei și milosteniei în inimile ambilor față de cei lipsițĭ, nĕcăjițĭ și ajunșĭ la nenorocire, încât până în diua de adĭ numĕrul celor ajutorațĭ de dênșii în multe chipurĭ și modurĭ se urcă la mai multe mii.

Nu voesc și mai departe a-i descrie, ci las sĕ vorbéscă faptele lor mărețe.

Așa în anul curent în comuna *Sudurău*, com. Sĕlagiului, au restaurat radical tótă biserica, provĕdênd'o cu iconostas, a căreia sfințire va urma curînd. Singur iconostasul i-au costat 2400 cor. Spesele renovării se urcă la mai multe mii coróne.

In comuna *Domahida* au donat 1000 cor. pentru facerea unui altar în biserica română de acolo, care precum sunt informat e și gata.

In *Ciomocoz* pentru turnarea unui clopot 300 cor.

In comuna *Sișestĭ* au dăruit o icónă în preț de 2600 cor., a cărei sfințire s'a efeptuit la 28 August a. c.

In comuna *Sanislău* au turnat pe spesele lor trei clopote, unul de 7 mm. în preț 1409, altul de 2 mm. în preț de 400 cor. și al treilea de 1 mm. în preț de 200 cor. Tot aicĭ au măi dăruit două icóne, una purtativă cu ocasiunea procesiunilor la M.-Pócs în preț de 300, ér alta cu ocasia sfințirii grânelor în preț de 700 cor. Au procurat un candelabru pentru 24 luminĭ în preț de 350 cor., praporĭ în preț de 300 cor., vestminte și alte odăjdii bisericescĭ în preț de mai multe sute coróne. Au dăduit doue orológe de turn, unul pentru biserica nóstră, altul pentru cea romano-catolică în preț de 1600 cor. Au depus o fundațiune de 400 cor., pentru-ca salarul învĕțătoresc sĕ se pótă presta conform dispozițiunilor legei, asemenea a depus 400 cor. pentru salarul învĕț. rom. cat., ér pentru cel reformat 200 cor.

In comuna *Săuca Sĕlagiŭ* au dăruit lemne pentru arderea țiglelor destinate la zidirea bisericei.

Cu ocasia ținerii esamenelor între școlarĭ an de an cu sutele au împărțit cărțĭ de rugăciunĭ atât în comuna Sanislău, cât și în comunele vecine.

Precum aurul se lămuresce în foc, așa și iubirea de aprópelui se dovedesce în dilele nĕcazului și ale nenorocirii. O sórte amară, o grea nenorocire a ajuns pe locuitorii din comuna Tiream, comitatul Sătmar, chiar în prejma sf. Pascĭ le arse mai bine de 60 de case, neputĕnd salva nimic din ce se afla într'ênsele. Domnul Szilagyi și soția au fost cei dintâi, carĭ au alergat și au șters lacrĕmile celor nenorocițĭ, ducênd pentru familiile românescĭ făină și șuncĭ de porc, mângăindu-i, ca așa pe lângă tótă nenorocirea care i-a ajuns, sĕ se pótă bucura de învierea lui Christos.

Aș puté enumera multe casurĭ analóge, dér mĕ mărginesc numai la acesta ca la cel mai recent, constatând cu bucurie, că cuvintele lui Tovie: „Nicĭ de la un nefericit sĕ nu-țĭ întorcĭ fața ta, că nicĭ de la tine nu-șĭ va întórce Domnul fața sa“. au prins rĕdăcinĭ adêncĭ în inimile lor generóse.

Pentru tóte aceste — și multe altele aicĭ ne amintite — generóse fapte, aducem ferbinte mulțumire, dorindu-le ca bunul Dumnedeu sĕ le conserve viéța și sĕ întăréscă puterile spre a puté face și d'aci înainte asemenea fapte mărețe — și ca aceste fapte generóse sĕ afle rĕsunet în inima tuturor acelora, a căror piept bate și arde de un simț cultural nobil, generos și românesc, ca în al acestor binefăcĕtorĭ.

Dumnedeu le rĕsplătéscă cu abundanța darurilor sale marinimósele lor fapte.

G. Mureșan,
învĕțător.

ULTIME SCIRI.

„Asociațiunea“ la Timișora.

Timișóra, 22 Septemvrie. (Telegr „Gazetei Trans.“) Erĭ s'a deschis aicĭ *adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultara poporului român“*. Ședința primă, pe care a deschis'o d-l Dr. Liviu *Lemenyi* la însărcinarea comitetului central a fost fórte bine cercetată, participând delegațĭ din tóte despărțĕmintele „Asociațiunii“ și un forte numĕros public. După deschiderea adunării și după înscrierea delegaților presențĭ, s'a făcut alegerea comisiunilor. D-l advocat Em. *Ungureanu* a ținut un remarcabil discurs despre apĕrarea limbei și culturii române. Au urmat apoi și alte discursurĭ. Séra s'a dat un splendid concert.

In ședința de astădĭ (Joi) s'au cetit rapórtele comisiunilor, după care a urmat alegerea comitetului central și a funcționarilor „Asociațiunii“. A fost ales *președinte d-l Iosif Sterca Șuluțiu, vicepreședinte d-l Atanasiu Mareinescu.* Viitórea adunare generală a fost învitată a se ține la Sibiiu, Brașov, Alba-Iulia. Comitetul va decide. La 4 óre d. a. s'a ținut ședința festivă a secțiunilor scientifice-literare. Au ținut conferențe d-nii Dr *Blaga* și Dr. *Popovicĭ*. Raport urmézā.

Petersburg, 21 Septemvrie. Statul major așteptă, ca în jur de Mukden sĕ se dea o luptă mare. Armatele inimice fac marĭ pregătirĭ în vederea luptei.

Mukden, 21 Septemvrie. Lupta este în ajun a-se da. Japonesii înaintézā cu 8—9 divisiunĭ. Posițiunile rusescĭ se întind pe ambele malurĭ ale fluviului Hun. *Kuroki* trece fluviul.

Mulțămită publică.

In urma catastrofei ce a ajuns comuna și biserica nóstră de aicĭ prin incendiul din 8 August a. c., au bine-voit a veni în ajutor prin contribuirĭ marinimóse domnii:

Dr. Ioan Rațiu 1 cor., Laz. Fazekas 2 c., Iuliu Herbay 10 cor., Dr. Nic. Oncu 5 cor R. Ciorogariu 2 cor., Vasile Papp 2 cor N. N. și N. N, 2 cor., Fabriciu Manoilă cor., Valeriu Milovan 5 cor., Dr. I. P. cor., Dr. Aurel Crișan 5 cor. Dr. Eugen Simonca, N. M. Dr. Iancu câte 1 cor., Traian Vațian 2 cor., I. Domșa 1 cor., D. Jovitia 2 cor., V. Antonescu 1 cor., din Arad-Dr. Victor Bontescu, cand. de advocat 20 cor., Szentmiklosy A. esecutor 1 cor., din Hațeg.

Atanase P. Bologa, paroch 2 cor., Ioan Dima, comerciant 1 cor., Gustav Daniel, comerciant 1 cor., Petrilla Partenie, farmacist 2 cor. din Lupeny.

In numele nenorociților și a bisericei primésca din parte-mĭ cele mai căldurose espresiunĭ de mulțămită pentru iubirea dovedită.

Ostrovul-mare, 17 Septemvrie 1904.

Petru Ciachi,
par. gr. cat.

Economul ca — doctor.

Póte că unora din economiĭ noştri li-se va păré acest lucru cam ciudat, când scriem, că economul sĕ fie şi „doctor“; póte că unii chiar vor dice in gândul lor: atuncĭ de ce folos ne mai sunt doctorii cei adevĕraţĭ de ómenĭ şi vite?!

Deşi lucrul acesta despre care scriem acum se pare cam ciudat, totuşĭ el este atât de adevĕrat şi firesc, încât n'ar trebui sĕ esiste economĭ, carĭ sĕ nu-l scie şi sĕ nu-l deprindă în viéţa de tóte dilele; n'ar trebui sĕ esiste economĭ, carĭ sĕ nu se scie tămădui ei pe sine, precum şi vitele lor în casurĭ mai grabnice, pentru-că s'a adeverit prea adese-orĭ şi aci proverbul bine cunoscut: „până vine cu leacul, mai móre şi beteagul“.

Dér nu despre aceea va fi vorba aicĭ, cum sĕ se tămăduéscă economul de bólele sale trupescĭ, ci despre aceea, cum sĕ-şĭ tămăduéscă el vitele sale în casurĭ de bóle mai grabnice, până când adecă vine veterinarul, séu doctorul de vite.

De multe-orĭ însuşĭ economul e de vină, că-şĭ bagă vitele în anumite bóle. Astfel de câte-orĭ nu avem prilegiu sĕ vedem, cum cutare econom îşĭ alergă prea tare vitele sale, cum le înăduşesce, apoi le adapă aşa înăduşite cu apă rece, séu că le lasă aşa înăduşite afară în frig, séu că le împovărézā prea peste mĕsură ş. a. Óre în asemenea casurĭ n'ar fi bine, ca el şĕ le scie tămădui îndată ce vede, că se bolnăvesc? Eu cred, că da! ar fi fórte bine, ca sĕ se scie ajuta.

Nu e tocmai de mult, de când cu prilegiul unei prelegerĭ economice, ţinută într'o comună vecină, în care am arătat economilor adunaţĭ, cum ar puté sĕ-şĭ ajute mai în grabă şi mai cu isbândă în casurĭ de acelea, când li-se umflă vitele de luţernă séu trifoiu verde, — unul dintre economii presenţĭ mĕ întrerupe cu cuvintele: „de a-şĭ fi sciut eu asta mai înainte numai cu doi anĭ, nu mĕ uitam spăriat la cei patru boi ai mei, cărĭ s'au fost umflat de trifoiu şi apoi au crĕpat.“

Étă o apreciare însemnată chiar din gura unui econom! Étă pentru ce se cere, ca economul în anumite casurĭ sĕ fie chiar şi doctorul vitelor sale. Décă economul, despre care vorbim, ar fi sciut măcar numai atâta, ca sĕ pună în gurile boilor umflaţĭ de trifoiu, un lemn ceva mai gros, séu în lipsa acestuia chiar şi numai o piétră; décă i-ar fi preumblat apoi bărbătesce: sigur că boii luĭ ar fi scăpat sănĕtoşĭ.

La o altă întêmplare a fost martor ocular chiar scriitorul acestor rêndurĭ anul acesta, când a trecut peste câmpul unei comune din apropiere, unde băiatul unui econom făcea ogor. Cum călĕtoriam pe jos, mĕ opresc la capĕtul locului şi esaminez puţin plugul economului, pentru-că mi-se păré, că acela nu merge tocmai bine. Vedeam adecă, că boii 's bunĭ şi cu tóte acestea erau tare asudaţĭ şi gâfăiau când ajungeau în capul locului. In cele din urmă m'am convins, că plugul întra prea afund prin pămênt. Ce e drept şi căldura era teribilă. Sfătuesc pe băiat sĕ mai scótă puţin plugul, căcĭ merge prea afund. Dér nicĭ lui, nicĭ mie nu nĭ-a succes sĕ putem face acésta, fiind-că lanţul era chiar în zala cea din urmă.

Vĕdênd, că acésta nu ne succede, l'am sfătuit sĕ lase boii sĕ se mai rĕcorescă puţin, apoi sĕ-i adape şi numai decât sĕ are mai departe. Dér băiatul m'a întrerupt cu cuvintele: „tata mĭ-a dis, că până nu gat locul, sĕ nu dau la boi nicĭ de mâncare, nicĭ de beut“. Ei bine! i-am dis atuncĭ, sĕ lucrezĭ cu Dumnedeu băete! Mai târdiu m'am informat, că a doua di unul din boi a perit de aprindere, ceea-ce se puté încunjura, décă micul econom asculta de mine.

Odată am întrat în grajdul unui econom şi vĕdêndu-i ieslea de parĭ îngrădită cu nuele numai în faţa pămêntului, ca de o urmă şi jumĕtate de înaltă, i-am dis: că aceea nu e corĕspundĕtóre pentru acel scop, de óre-ce pot sĕ cadă odată vitele în ea. El însĕ mĭ-a rĕspuns, cum rĕspund de regulă mai toţĭ economii noştri, când îi sfătuescĭ la câte ceva bun şi folositor; „aşa m'am pomenit“. N'a trecut mult după aceea, numai ce aud odată, că respectivului om aevea i-a şi cădut o vacă în iesle, fie că aceea a dat sĕ se lingă, fie că a fost împinsă de o altă vită vecină cu ea, şi astfel diminéţa a aflat'o mórtă. Óre în casul acesta nu ar fi fost bine ca economul acela sĕ fi fost doctor de ieslea aceea bolnavă? Eu cred, că da!

Altă dată am vĕdut pe un econom, că a tăiat cucutele din grădina sa şi le ducea cu corfa sĕ le dea la vite. Din întêmplare trecênd şi eu pe acolo i-am dis, că cucutele sunt veninóse şi ast-fel nu sunt bune pentru nutrirea vitelor. Dér economul meu nu vré sĕ mĕ înţelégă şi a dat şi pe mai departe cucute vitelor sale, carĭ fiind póte şi prea flămânde, au mâncat lacome din acelea şi astfel s'au bolnăvit. Odată numai ce vĕd pe economul meu, că fuge cu pălăria în mână după un alt econom, care se pricepea sĕ înţepe vitele de bróscă grabnică. Noroc, că sosind ajutorul încă la timpul cerut, i-s'au întors vitele bolnave şi astfel a putut sĕ scape de daună. De atuncĭ de câte-orĭ mĕ vede, îşĭ aduce aminte de vorbele mele.

(Va urma.)

Amintirĭ.

(O partidă de popice în Blaşiŭ la anul 1885.)

Era diua de sf. Alexandru anul 1885 şi noi o cétă de aprópe 20 studenţĭ am prăznuit acéstă di, pentru noi atuncĭ de mare însemnătate, nu dór' că era diua, în care a cădut Griviţa, nicĭ pentru-că era diua onomastică a profesorului nostru Alexandru Uilăcan, ci pentru-că în acea di factorul postal din Blaşiŭ a felicitat pe doi colegĭ ai noştri (Alexandru Codarcea şi Alexandru Cormoş) cu câte-va hârtiĭ de câte 10 fiorinĭ.

După o mică gustare, care consta din deşertarea a câteva păhărele de alaş, ne-am hotărît sĕ mergem la pepeniştea Fischeróei, o femee anume Fischer de la marginea Blaşiului spre Sâncel, adecă în republică, cum numiam noi partea aceea a orăşelului, de la un locuitor d'acolo, care era orb de-un ochiŭ şi căruia îi dasem numele de Gambetta. Acéstă femeie avea un deposit de pepenĭ şi improvisase şi o popicărie, făcênd un straşnic cort, sub care ne adăposteam în casurĭ de plóie.

Acolo era în sĕrbătorĭ locul de întêlnire. Lăutariĭ Blaşiului, în frunte cu Laia, nu lipsiau nicĭ-odată; ba veneau şi unele domnişóre din Blaşiŭ şi se întindea câte o horă, de-ţĭ era mai mare dragul; uniĭ erau în horă, alţiĭ jucau popice, ér alţiĭ şedeau pe băncile din jurul cortului şi făceau autopsia pepenilor galbinĭ; era interesant a vedé pe fie-care cu pepenul despicat şi cum făcea cu briceagul sĕ dispară feliuţe după feliuţe.

Cei mai marĭ şi mai cu dare de mână dintre tinerĭ, aceia erau popicariĭ. Intre aceştia era şi un vestit fecior de popă, care se purta de regulă în haine negre şi avea şi câteva inele destul de mărişóre cu pietriĭ scumpe la mâna dréptă; acesta era matadorul popicarilor şi nu-i şedea rĕu, căcĭ era fórte dibaciŭ, când punea mâna pe bilă, sĕ te păzescĭ — o arunca cu aşa o forţă, de credeai că iese din puşcă.

Când prinse prima bilă şi voì sĕ o arunce cu obicĭnuita-i vehemenţă, atinse probabil cu piétra unui inel pantalonul de la piciorul drept şi-l sfăşià în aşa mod, de rĕmase p'o parte îmbrăcat românesce cu cămaşa afară din pantalonĭ.

Pe cât era de fălos, aşa devenise de ruşinos şi spre a nu se espune rîsului publicului, se furişézā cu o repediciune mai amarnică, ca fuga Grecilor de la Domokos, şi se aruncă pe o bancă tocmai în fundul pavilionului, de unde nu se mişcase de cât pe înserate, când rĕmăsesem numai noi studenţiĭ; atuncĭ apare şi el între noi, dér ce sĕ vedĭ — horibile — se aşedase din pĕcate tocmai pe o plată de pepen galben, pe care o făcuse terciŭ.

Vĕ puteţĭ închipui tabloul:
Cămaşa albă,
Pepenul galben.

Sf. Alexandru, 1904. *De sub Surul.*

Ursul ţiganului.

— Anecdotă. —

Un ţigan trecênd spre sérā
Printr'un capĕt de pădure
S'apucă s'adune mure.
Şi fiindu-i cald, se vede,
Se desbracă de suman
Şi-l întinde pe-un buştean.
Ér umblând pe icĭ pe colo
Păn' departe de pădure
Cam pe unde da de mure,
Cât s'a dus şĭ-a tot umblat
De buştean s'a depărtat.
Dar când vré ca sĕ se 'ntórcă
Inapoi pe la buştean,
Ca sĕ-şĭ iee cel suman,
De colo din depărtare
Lui buşteanul i-se pare
Un urs coşcogea de mare.
— Na, grăesce el atuncia,
Fiĭ al naibiĭ de buştean,
Vréi sĕ-ţĭ rîdĭ de-un biet ţigan?
Când vĕduşĭ că ai suman
Cum stai dincolo de drum
Te-ai schimbat în urs acum!?
Dar fi urs tu cât de bine.
Că nu-s prost sĕ vin la tine,
Nicĭ acuma, nicĭ la anul;
Fie-ţĭ de comând sumanul.

Th. D. Speranţă.

Icóne din rĕsboiŭ.

Kuropatkin.

Corespondentul diarului „Daily Graffic“ a visitat la cartierul sĕu pe generalul Kuropatkin. Acesta l'a primit bine şi timp de mai multe minute a stat de vorbă cu el. Étă ce scrie numitul corespondent despre generalissimul armatelor rusescĭ.

Bunătatea şi modul cum m'a primit şi cu care vorbesce el corespondenţilor despre greua sa problemă în acest rĕsboiŭ modern, a făcut asupră-mĭ o colosală impresie. Vocea lui e adêncă şi móle, vorba calmă, liniştită. In atitudinea lui nu se simte de loc vr'o urmă de descuragiare. Inimă deschisă, politicos, şi totuşĭ se póte vedé, că acest bărbat e obicĭnuit a porunci. Nicĭ o deosebire n'am aflat între acel Kuropatkin, care merge în fruntea oştilor sale îmbrăcat cu manta albă milităréscă conversând cu mine, şi între acela, care luându-şĭ adio de la patria sa primia cu rĕcélă omagiile, ce i-se aduceau, când plecă la 13 Martie din Mosova pe câmpul de rĕsboiŭ. Şi acum, ca şi atuncĭ când a luat asupră-şĭ marea problemă cu care l'a onorat Ţarul, vorbia cu acel devotament şi hotărîre liniştită, care dovedesce, că e conscient de greutatea posiţiunei sale ce nu vré sĕ o tăinuéscă nicĭ sie-şĭ, nicĭ lumei din afară.

Eu aşa cred, că în Kuropatkin nu se află calităţile, carĭ fac popular pe un beliduce. Esteriorul lui e nepretenţios; dispreţuesce grandomania; nicĭ odată nu doresce sĕ străluéscă în lumina puterei sale; nu face glume, nu isbucnesce în furie, şi individualitatea lui inspiră o nemărginită încredere.

Tactica lui Kuropatkin este: a reţine înaintarea inimicului până când forţele militare de carĭ va dispune, îl va îndemna sĕ ia ofensiva.

— Armata manciuriană, dice el, cresce din di în di şi resultatele transportului pe calea ferată, întrec tóte aşteptările. Sunt însĕ multe de făcut până când vom lua ofensiva. Adĭ încă nu se póte vorbi de acésta, dér va veni timpul, când forţele necesare vor fi adunate la un loc şi cu aceste forţe vom dobêndi ceea-ce s'a pierdut. Până atuncĭ noi n'avem nevoie decât de perseveranţă, încredere şi curagiŭ. Incetul cu încetul vor vedé amicii Rusiei, că atitudinea nóstră faţă cu inimicul preponderant în numĕr, a fost eroică şi glorióså şi până acum. Dér şi până atuncĭ pot sĕ-ţĭ spun d-tale şi tuturor amicilor Rusiei: răbdare, răbdare, răbdare!

O luptă cu baioneta.

Diarul *„Ruskija Viedomosti“* publică scrisórea unui oficer din regimentul Voronesh, în care descrie un atac cu baioneta, la care a luat parte batalionul sĕu în diua de 31 Iunie în strîmtórea de la Ciuliapudze. Étă cum descrie el acéstă luptă:

„Am audit trei salve. Nu sciam ce însemnătate sĕ le dăm. Scurt după aceea se dă un semnal din aripa nóstră stângă. Batalionul era într'o aşteptare încordată. Un nou semnal şĭ-apoi un sunet de trompetă, care ordonă asaltul. In câte-va secunde batalionul se ridică şi înaintézā în pas de fugă. Năvălim pe munte în sus. Audim şuerul glónţelor, al căror sgomot particular cresce tot mai tare. La aripa nóstră totul e tăcut şi nu se aude decât sgomotul paşilor. De-odată audim un ţipet: un sergent-major din compania a doua cade cu faţa la pămênt. Este prima victimă.

Inaintăm tot mai sus şi mai sus şĭ cu toţii, ofiţerĭ şi soldaţĭ, simţim o mare obosélă. Scurt după aceea ne oprim înainte de a ajunge pe platoul muntelui, ca sĕ ne odihnim câte-va secunde. Şi érăşĭ se aud sunete de comandă şi năvălim mai departe. Ajungem pe platou şi la 30—40 paşĭ vedem pe inimic înaintea nóstră. Un foc teribil din puscĭ ne întêmpină şi focul ne opresce 5—10 secunde înaintarea. Peste un minut însĕ batalionul, ca un singur om, dă năvală înainte. Strigătele de „hurra“ se amestecă cu gemetele şi ţipetele răniţilor. Ne aflăm în mijlocul posiţiunei inimicului.

Este imposibil a descrie grozăveniile unei astfel de lupte cu baioneta. Icĭ un ofiţer japones se apĕră desperat cu sabia. Baioneta străbate în trupul sĕu, o radă de sânge ţîşnesce din el şi dă grămadă. De jur împrejur ţipete sfăşietóre. Nimenĭ însĕ nu-şĭ bate capul cu sângele ce curge valurĭ şi cu chinurile răniţilor. Japonesii surprinşĭ, o parte caută sĕ scape prin fugă şi cădênd se ridică din nou fugind de vale. Fuga însĕ nu le aduce scăpare. Noi îi ajungem şi ne aruncăm asupra lor ca nebunĭ. Baionetele ce soldaţii noştri le împlântă cu o adevĕrată furie sĕlbatică, pĕtrund adênc în trupurile celor urmăriţĭ. Se póte audi cum scăfârliile trosnesc, despicânduse sub loviturile patului puscilor. Baionetele se încovóie în cadavre şi unii din soldaţĭ abia le pot smulge din trupul victimelor.

Cadavrele sporesc, sporesc. Credeam deja, că am învins şi că putem sĕ odihnim. De-odată însĕ esperiăm un lucru nou surprindĕtor. Asupra nóstră se descarcă o adevĕrată plóie de glónţe, cartuşe, granate şi ghiulele. Credem, că în primul moment trebue sĕ murim. Şirurile se răresc, când icĭ, când colo cade câte-o granată duşmană şi esplodând causézā pierderĭ enorme în rêndurile nóstre. Un ofiţer cade fără a grăi o vorbă; un glonţ ucigaş i a rupt capul. Strigătele de durere ale muribundilor şi răniţilor nu mai pot fi audite, răpăitul de puşcĭ şi sbieretele de luptă le covêrşesc. Orĭ încătrău privescĭ, numai sânge, mórte şi înfiorare.

La urmă s'a constatat, că lupta a fost inegală. Batalionul se topesce vĕdênd cu ochii. Cei rĕmaşĭ, cu desperare mută şi storşĭ de obosélă, încep retragerea. Inimi-

cul ne urmăresce cu şrapnele şi granate. Vedem în decursul retragerei cum zac unii lângă alţii, amicĭ şi inimicĭ. Numai din chipul cum zac tradéză, că aicĭ a trebuit sĕ se întêmple ceva teribil.... N'avem timp sĕ-i privim. Inimicul şi mórtea sunt acum pe urmele nóstre"....

După lupta de la Liaoyang.

Corespondentul diarului „Nov. Vremja" *Nemirovicĭ Dancenko*, descriind retragerea armatei ruse de la Liaoyang în momentul când trecuseră deja 9 dile de la începutul retragerei, în care timp trupele n'au avut un minut de repaos, — ne presentă următórele scene mişcătóre:

Trăsura mea era schimbată în sufragerie. Soldaţii se opresc şi cu ochĭ lacomĭ se uită în trăsură.

— Ce vréi, amice?

— Aşĭ dori mult o bucată de pâne.

I-se îmbie banĭ, dér soldatul îi refusă.

— Mulţumesc, mai bucuros primesc o bucată de pâne, căcĭ de două dile n'am mâncat nimic.

Impărţim cu el, îndată, ce avem. Peste o óră veniră alţii şi ér alţii, carĭ ne cereau pâne. Veniseră din posiţiunĭ forte îndepărtate, unde nu li-se putea trimite hrană. Nicĭ unul din ei nu voiau sĕ priméscă banĭ, ci toţĭ cereau pâne.

A doua di feciorul unui ofiţer veni la noi cu aceeaşĭ rugare. I-s'a dat pâne, dér n'a fost mulţumit.

— Atâta îţĭ e destul.

— Mie da, nu însĕ şi căpitanului meu.

— Las' sĕ vină el.

— Nu va veni.

— De ce nu?

— Fiind-că i-ar fi ruşine sĕ cerşéscă.

I-s'a dat şi pentru ofiţer pâne şi supă, ofiţerul mulţumi din depărtare şi de pe strălucirea feţei se vedé, cât e de vesel.

Câte-va minute în urmă sosesce la noi un ofiţer din armata lui Micenko.

— Pentru numele lui Dumnedeu! Generalul n'are ce sĕ mănânce; daţi-i ceva.

I-am trimis tot ce s'a putut: o sticluţă cu rachiu, pâne, carne şi conservă. Bietul ofiţer săria ca un copil de bucurie.

— Ah! Vĕ mulţumim! Ce fericire! Vom avé o adevĕrată sĕrbătóre. A trecut o lună de când n'am mâncat aşa ceva. — Fără a mai zăbovi a încălecat şi sbură ca săgéta.

Vine un alt ofiţer, pe care-l invitâm sĕ mănânce cu noi.

— Cred, că n'o sĕ mai sciu mânca! dise el încet.

— Dér cu ce ai trăit până acum?

— Cu ceaiu.

Tremura, sĕrmanul, şi abia puté sĕ mănânce. Un alt ofiţer se aruncă cu atâta lăcomie asupra porţiei unui soldat gregar, încât vĕdêndu-l, trebuia sĕ-l plângĭ de milă.

In „ţéra duşmanului".

Primele transporturĭ ale Japonesilor făcuţĭ prisonierĭ de Ruşĭ încep sĕ sosésca în Rusia. Diarele rusescĭ înregistréză scene înduioşătóre, carĭ se petrec la primirea Japonesilor din partea poporaţiunii rusescĭ. „Etă, că sosesce un tren cu prisonierĭ — scrie un diar — sunt în majoritate marinarĭ japonesĭ tinerĭ, carĭ au fost făcuţĭ prisonierĭ pe vasele escadrei rusescĭ din Wladivostok. Intre ei se află şi 28 ofiţerĭ japonesĭ. Mii de ómenĭ aşteptă sosirea „duşmanilor". Nicĭ o urmă de amărăciune, séu duşmănie; pe feţele tuturor este zugravită o curiositate mare. Mai curióse sunt damele.

„Anato Sakimato!" strigă doi Japonesĭ; acésta însémnă atât cât „Bună diua". Şi Ruşii înţeleg instinctiv însemnătatea acestor cuvinte şi rĕspund în limba lor cu aceeaşĭ prevenire.

Un sublocotenent tînĕr japones a dat chiar ansă la o scenă mică de dragoste, adresând unei dame mai tinere cuvintele: *„Okoktoreo Kutasay"*, şi ea înţelese, că însémnă „Sĕrută-mĕ" şi se bucură....

Prisonierii japonesĭ părăsiră la fie-care staţiune mai mare vagónele şi mergênd până la geamurile cl. I şi II a vagónelor, salutară cu respect pe ofiţerii lor ajunşĭ în prinsóre. Ofiţerii îi resalută şi le dau banĭ şi ţigarete. Numai un ofiţer încăruntit nu luà act de împrejurimea sa şi sta tăcut şi închis la faţă. Când îi spuse însĕ un soldat japones, vre-o două cuvinte în limba sa, începù sĕ plângă amar. Plângea el óre după patria îndepărtată séu după câmpul de rĕsboiŭ, de pe care a fost luat şi dus în prinsóre?...

„Ce micĭ sunt!" se mirau ţĕranii ruşĭ. „Sĕrmanii flăcăi, şĭ-au lăsat acasă mame şi copii" rĕspundeau ţĕrancele... Şi trenul se punea din nou în mişcare, spre a-i duce tot mai departe la locul destinaţiunii.

MULTE ŞI DE TÓTE.

Palate de miliardarĭ.

Bogătanii americanĭ risipesc milióne pentru împodobirea caselor lor; dorinţa de a se întrece între ei, îi împinge tot la un lux mai mare şi lumea informată esact asupra activităţii lor, e uimită.

Acum Mr. James Henry Smith, nepotul cunoscutului Chicago Smith, a cumpĕrat casa decedatului milionar Whitney din New-York pentru 8.000.000 francĭ, jumĕtatate din preţul cât a costat — şi are de gând sĕ mai cheltuéscă alte opt milióne pentru împodobirea ei.

Alţĭ milionarĭ americanĭ au cheltuit mai mult de 16 milióne pentru o locuinţă particulară.

Cornelius Vanderbild a plătit 20 milióne pentru casa sa.

Esteriorul acestei clădirĭ micĭ nu pare aşa de pompos, deşi are turnuleţe, dér decoraţia interióră şi aranjamentul ar puté face invidios pe un sultan. Singur salonul de bal costă o avere. Plafonul e pictat cu amurete şi nimfe; din florĭ modelate în mod răpitor scânteiéză luminĭ electrice, lustrul uriaş şi păreţii sunt împodobiţĭ în modul cel mai ales. Grădina e chiar mică, dér pentru a o planta a trebuit sĕ fie dĕrîmată o casă de 500 mii francĭ, s'au cheltuit pentru dênsa în total 2.000.000 corone. Un alt numĕr de case din New-York ca acea lui George şi Stefan Marchand, nu costă cu mult mai puţin decât 20 milióne francĭ.

Când un om cheltuesce mai mult de 4,000,000 pentru o cameră de dormit şi 400.000 fr. pentru o scară, trebue sĕ te mirĭ, cum s'a mărginit numai la 20 milióne pentru casa întrégă.

Aceste patru milióne le-a cheltuit mister Marchand pentru o singură cameră de culcare în casa sa. Patul sculptat artistic din lemn de abanos şi din fildeş şi încrustat cu aur, a costat 760 mii de francĭ, pentru păreţii bogat sculptaţĭ, cu email şi cu aur, a cheltuit aprópe 260,000 francĭ; 79.400 francĭ s'a cheltuit cu împodobirea plafonului, etc.

La o asemenea odaie trebuia sĕ se aducă o scară ca aceea pe care o posedă Commodorny Gerry. Ea e din marmora cea mai curată tăiată dintr'o stâncă uriaşă, şi duce până la un loc unde se desparte în două scărĭ.

*

O inovaţie.

La Washington se construesce acum un mare hotel, oferind călĕtorilor tóte comodităţile pe carĭ civilisaţia le socotesce necesare. Printre altele, merită menţiune o mică cameră mortuară, destinată călĕtorilor morţĭ subit. Aparate frigorifere speciale, instalate în acéstă cameră funebră, au menirea de a conserva cadavrele până la sosirea familielor respective.

*

Un pom în biserică.

Intr'o biserică din Worcestershire (Anglia) se vede un forte frumos castan, rĕsărit pe mormêntul unui óre-care baron Wilde. Tradiţia spune, că unul din copiii de la corul acelei bisericĭ, surprins de către preot când mânca castane, aruncà pe cea din urmă; acésta cădĕnd într'o crepătură a pardoselei bisericei, prinse rădĕcină şi dădu nascere acestui pom.

Cine e chinuit de reumatism, podagră, vîjeit de urechĭ, migrenă? Decă pătimesce cineva de morburile acestea, folosésca crucea duplă electro-magnetică, inventată de d-l Albert Müller (Budapesta V. Vadász-u. 42/a E) p. 86.967, care produce resultate uimitóre în privinţa morburilor amintite mai sus. Epistolele de mulţămită sunt nenumĕrate, dovedind tóte efectul uimitor produs de acéstă cruce cum se póte vedé acésta, între altele şi din epistola d-lui Ludvig Weiser, organist în Pojon.

Mutarea legătoriei de cărţĭ.

Onoratului public din oraş şi de la sate se face cunoscut, că cea mai renumită *legătorie de cărţĭ* mai 'nainte ***W. Haydecker***, până acuma Strada Porţii Nr. 22, se află din 20 Iulie a. c. în casa: *Strada Orfanilor* Nr. 7 (vis-a-vis de strada şcolii şi de prăvălia lui Seewald).

Comande se primesc şi în cele *doue librării subscrise.* Cu stimă ***Librăria H. Zeidner*** Tîrgul Grâului şi ***Filiala*** Strada Orfanilor Nr. 7. Chec postal Nr. 12,542. Telefon Nr. 228.

Anunţurĭ de căsĕtorie.

De la 9—15 Septemvrie.

1) Lazar Kelemen gr. cat. calfă de fierar în Braşov cu Rosalia Pap ev. ref. în Vajdaszentivány 2) Constantin Prişcu gr. or. agricultor în Braşov cu Ana Neamţu gr. or. din Ghimbav. 3) George Popa gr. or. friseur cu Maria Lungu gr. or. amîndoi din Braşov. 4) George Rusu gr. or. agricultor cu Florea Dombi gr. or. amĕndoi din Stupinĭ. 5) Irodion Popişter gr. or. pantofar în Braşov cu Victoria Oprea gr. or. din Turcheş. 6) Ioan Pestrea gr. or. calfă de zugrav cu Maria Piposĭ gr. or. amĕndoi din Braşov. 7) Dumitru Milu gr. or. lucrător cu Efrosina Voina gr. or. lucrător cu Efrosina Voina gr. or. amĕndoi din Braşov.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „**Detunata**“, societate pe acții, se invită la

Adunare generală extra-ordinară,

ce se va ține **Marți în 11 Octomvrie st. n. a. c., la 10 óre a. m.** în localul institutului.

Ordinea de di:

1. Deschiderea adunărei generale și constituirea (§. 22 din statute).
2. Alegerea comisiunei de trei pentru constatarea acțiilor și a plenipotențelor întrate pe basa § lui 19 din statute.
3. Raportul direcțiunei în causa împrumutului de 800 cor. contras de Nicolau Găeșian din Bucium-Izbita și luarea conclusului impus de gravitatea casului.
4. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării.

Domnii acționari cari doresc a participa în persónă ori prin plenipotențiați sunt rugați a-și depune acțiile și plenipotențele cel mult până în 10 Octomvrie st. n. a. c. la órele 10 a. m. la cassa institutului nostru ori la „Auraria“ în Abrud.

Bucium, la 20 Septemvrie 1904.

1—1 Direcțiunea.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov,